

revue pre civilnú ochranu obyvateľstva



# CIVILNÁ OCHRANA



**mimoriadne vydanie  
pre starostov obcí**



## Dvojmesačník Civilná ochrana

prináša na 60 plnofarebných stranách aktuálne informácie z civilnej ochrany, ochrany kritickej infraštruktúry a civilného núdzového plánovania doma i vo svete, rozoberá problematiku integrovaného záchranného systému, publikuje práce odborníkov z oblasti protiradiačnej, protichemickej a protibiologickej ochrany a krízového riadenia.

Samostatný priestor je venovaný samospráve. Starostovia a učitelia vyučujúci učivo Ochrana života a zdravia nájdu v revue neoceniteľné zdroje informácií pre svoju prácu a návody na riešenie aktuálnych úloh v príprave obyvateľstva SR na sebaochranu a vzájomnú pomoc.



## OBSAH

- Obec a mimoriadne udalosti ..... s. 4
- Základné povinnosti a kompetencie obce .... s. 5
- Postup starostu obce a krízového štábu ..... s. 6
- Činnosť po vzniku mimoriadnej udalosti a vyhlásení mimoriadnej situácie ..... s. 7
- Úlohy a kompetencie obce ..... s. 9
- Ohrozenia na území okresu, mesta a obce ..... s. 10
- Po vzniku mimoriadnej udalosti ..... s. 10
- Počas mimoriadnej udalosti (vyhlásenej mimoriadnej situácie) ..... s. 11
- Po mimoriadnej udalosti (odvolaní mimoriadnej situácie) ..... s. 11
- Základné povinnosti a kompetencie obce podľa zákona Národnej rady SR č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov ..... s. 12
- Odborná príprava a vzdelávanie, príprava obyvateľstva na sebaobranu a vzájomnú pomoc ..... s. 13
- Riadiaci a rozhodovací proces starostu obce ..... s. 14
- Informovanie obyvateľstva ..... s. 16
- Záchranné práce ..... s. 17
- Organizovanie jednotiek civilnej ochrany .. s. 18
- Živelné pohromy ..... s. 22
- Úlohy starostu obce pri ochrane pred povodňami ..... s. 23
- Ohrozenie obyvateľstva nebezpečnými látkami ..... s. 25
- Evakuácia a ukrytie ..... s. 26
- Hlavné zásady riešenia ukrytia obyvateľstva ..... s. 28
- Vzdelávanie a odborná príprava krízového štábu, komisií, štábov a jednotiek civilnej ochrany, záchranných jednotiek na území obce a poslancov ..... s. 28

### Vážení čitatelia,

cieľom mimoriadneho vydania revue *Civilná ochrana pre starostov obcí* je poskytnúť základné informácie a postupy pri ohrození obyvateľstva mimoriadnymi udalosťami, pri plnení úloh a opatrení ochrany životov, zdravia a majetku. Jednotlivé informácie sú spracované na základe skúseností z obcí, ktoré boli postihnuté mimoriadnymi udalosťami, odporúčaniami starostov a členov štábov civilnej ochrany obyvateľstva, krízových štábov a komisií.

Právo obyvateľa obce požadovať pomoc v čase náhlej núdze je dané aj ustanovením, ktoré ukladá obci za povinnosť poskytnúť pomoc jej obyvateľovi, alebo mu ju ponúknuť aj bez predchádzajúcej žiadosti. Rozsah nevyhnutnej okamžitej pomoci závisí od rozsahu škôd a následkov, ktoré obyvateľ utrpel a od možností, ktoré obec má.

Obce sa vyznačujú rôznorodosťou, rozdielmi pri plnení kompetencií, rozsahom možného ohrozenia, možnosťami, silami a prostriedkami, ale vo všeobecnosti platí, že musia byť schopné pri zabezpečovaní úloh a opatrení civilnej ochrany obyvateľstva reagovať na vnútorné ohrozenia spojené s vlastnou činnosťou, vonkajšie ohrozenia, na základe analýzy územia okresu a kraja; pripravovať obyvateľstvo na sebaobranu a vzájomnú pomoc; zabezpečovať odbornú prípravu riadiacich orgánov obce, sily a prostriedky na vykonávanie záchranných prác; poznať základné právne normy a ich uplatňovanie v praxi.

Aké úlohy plní obec v oblasti krízového riadenia na úseku civilnej ochrany obyvateľstva, uvádzame v našom vydaní. Charakterizujeme základné úlohy krízového riadenia a štruktúru ochrany obyvateľstva, uskutočňovanie záchranných prác, informačný systém a postupy starostu po vzniku mimoriadnej udalosti.

Efektívnosť takéhoto systému závisí predovšetkým od teoretickej pripravenosti a získavania praktických zručností a postupov. Naše vydanie je pomôckou pre odbornú prípravu a vzdelávanie starostov obcí a metodikou pre prípravu praktických zamestnaní orgánov krízového riadenia. K tomuto procesu majú okresné úrady, strediská vzdelávania a prípravy v Spišskej Novej Vsi, Nitre a VTÚ KMCO v Slovenskej Ľupči vytvorené odborné lektorské kolektívy, ktoré budú na základe ponuky vzdelávacích aktivít sekcie krízového riadenia MV SR zabezpečovať úlohy prípravy a vzdelávania. Ako tento systém zaistenia bezpečnosti a znižovania možností rizík ohrozenia bude funkčný, závisí od nás všetkých, od koordinácie úsilia pri plnení úloh ochrany IZS, pred mimoriadnymi udalosťami združovania financií, všetkých zúčastnených subjektov, vrátane jednotlivých občanov. Preto je potrebné v čoraz väčšej miere spolupracovať pri prevencii možných mimoriadnych udalostí, cielavedomým a premysleným pôsobením pri vykonávaní ochrany obyvateľstva počas ohrozenia, alebo mimoriadnych situácií.

Sme presvedčení, že naša snaha nájde aj odozvu, ktorá by sa mohla využiť pri príprave materiálov, pomôcok a metodických postupov v modulárnom systéme vzdelávania orgánov krízového riadenia pre obce. Vaše skúsenosti, pripomienky a návrhy budú ocenením našej práce.

**PaedDr. Ľubomír Betuš, CSc.**



Mimoriadne vydanie pre obce. Vydala: Sekcia krízového riadenia Ministerstva vnútra Slovenskej republiky. Sídlo vydavateľa: Drieňová 22, 826 04 Bratislava. IČO vydavateľa: 15186620 Redakcia: Vzdelávaci a technický ústav KMCO, Príboj 559, 976 13 Slovenská Ľupča. Tel.: 048/418 70 84, 418/73 71 kl. 248, fax: 048/418 70 85, e-mail: revueco@uco.sk. Evidenčné číslo MK SR: EV 895/08.

ISSN 1335-4094. Nepredajné. Zostavili: PaedDr. Ľubomír Betuš, CSc., Nina Bertová, Mgr. Alica Šmálová, Božena Potančoková. Odborná spolupráca: Ing. Marián Hoško a Ing. Vladimír Tremba. Grafika a prepress: Vzdelávaci a technický ústav KMCO, Príboj 559, 976 13 Slovenská Ľupča. Tlač: Centrum polygrafických služieb MV SR, Bratislava.

# OBEC A MIMORIADNE UDALOSTI



## Starosta obce, primátor mesta

je najvyšší predstaviteľ obce, výkonný orgán volený občanmi v priamych voľbách. Vykonáva obecnú správu a zastupuje obec navonok. V Košiciach a v Bratislave je starosta najvyšším predstaviteľom mestskej časti, primátor celého mesta.

**Starosta obce** je podľa § 13 zákona č. 102/2010 Z. z. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov predstaviteľom obce a najvyšším výkonným orgánom obce. Funkcia starostu je verejná. Starosta zvoláva a vedie zasadnutia obecného zastupiteľstva a obecnej rady, vykonáva obecnú správu. Zastupuje obec vo vzťahu k štátnym orgánom, k právnickým osobám a fyzickým osobám. Rozhoduje vo všetkých veciach správy obce, ktoré nie sú zákonom alebo štatútom obce vyhradené obecnému zastupiteľstvu.

Podľa § 6 zákona č. 102/2010 Z. z. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov môže obec vo veciach územnej samosprávy vydávať nariadenia; nariadenie nesmie byť v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, zákonmi a medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom.

**Všeobecne záväzné nariadenie** sa vydáva ihneď v prípade mimoriadnej udalosti – živej pohromy, havárie, katastrofy, ohrozenia verejného zdravia II. stupňa, všeobecného ohrozenia, odstraňovania následkov živej pohromy, ak právny predpis, na základe ktorého sa nariadenie prijíma, nebol včas zverejnený v Zbierke zákonov, alebo ak je potrebné zabrániť škodám na majetku obce.

Starosta je štatutárnym orgánom obce. Podľa § 13 článok 12 zákona o obecnom zriadení, starosta si prehlbuje vedomosti potrebné na výkon funkcie. Kompetencie zabezpečovať verejnú činnosť a jeho povinnosti prehlbovať si vedomosti potrebné na výkon v oblasti civilnej ochrany obyvateľstva v obci si vyžadujú, aby orgány krízového riadenia okresných úradov v novovytvorených podmienkach zabezpečovali odbornú prípravu starostov a primátorov kvalitnejšie.

**Kompetencia** v oblasti ochrany obyvateľstva pred účinkami mimoriadnych udalostí znamená schopnosť vykonávať konkrétnu riadiacu a kontrolnú činnosť. Tento pojem zahŕňa

potrebné vedomosti, ktoré starostovia obcí získavajú vzdelávaním a praxou pri riešení mimoriadnych situácií. Kompetencie môžeme definovať ako spôsoby, ktorými dosahujú starostovia obcí a primátori miest konkrétne výsledky. Kompetencie nie sú len praktické zručnosti. Sú to pozorovateľné spôsoby, pomocou ktorých dosahujeme efektívne riadenie a rozhodovanie počas mimoriadnych udalostí.

Ak si uvedomíme tento fakt, je zrejmé, prečo sa v súčasnom období zo strany sekcie krízového riadenia Ministerstva vnútra SR venuje a bude venovať zvýšená pozornosť odbornej príprave.

Spôsobilosťou starostu môžeme chápať predpoklady na danú činnosť a každodennú prácu v prospech obyvateľstva obce. Spôsobilosť starostu obce, primátora mesta potom definujeme ako **súbor vedomostí, schopností a zručností, vrodenných predpokladov nevyhnutných na vykonávanie určitých konkrétnych, najčastejšie odborných a špecializovaných činností.**

Odborná spôsobilosť starostu obce a primátora mesta, členov krízových štábov obce a komisií získaná akreditovanou odbornou prípravou a praxou vo Vzdelávacom a technickom ústave krízového manažmentu a civilnej ochrany (VTÚ KMCO) v Slovenskej Ľupči a jeho strediskách vzdelávania a prípravy, dokumentuje jeho schopnosť zabezpečovať úlohy a opatrenia krízového riadenia a civilnej ochrany obyvateľstva v obci.

Podľa zákona Národnej rady SR č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov:

## Živelná pohroma

je mimoriadna udalosť, pri ktorej dôjde k nežiaducemu uvoľneniu kumulovaných energií alebo hmôt v dôsledku nepriaznivého pôsobenia prírodných síl, pri ktorej môžu pôsobiť nebezpečné látky alebo pôsobia ničivé faktory, ktoré majú negatívny vplyv na život, zdravie alebo na majetok,

## Havária

je mimoriadna udalosť, ktorá spôsobí odchýlku od ustáleného prevádzkového stavu, v dôsledku čoho dôjde k úniku nebezpečných látok alebo k pôsobeniu iných ničivých faktorov, ktoré majú vplyv na život, zdravie alebo na majetok,

## Katastrofa

je mimoriadna udalosť, pri ktorej dôjde k narastaniu niči-

vých faktorov a ich následnej kumulácii v dôsledku živeľnej pohromy a havárie.

### Teroristický útok

Akákoľvek násilná akcia proti civilnému obyvateľstvu s cieľom vyvolať paniku a stupňovať pocit strachu a straty bezpečia s ohrozením životov, zdravia a majetku. Nezákonné použitie či hrozba použitia sily, alebo násilia voči jednotlivcom alebo majetku s cieľom prinútiť, zastrašiť obyvateľstvo v mene dosiahnutia politického, náboženského, ideologického cieľa.

### Ohrozenie verejného zdravia II. stupňa

Ide o ohrozenie verejného zdravia, pri ktorom je potrebné prijať opatrenia podľa ustanovenia § 6 – § 9 zákona Národnej rady SR č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov pri (1) radiačnej nehode alebo radiačnej havárii, (2) výskyte prenosného ochorenia, podozrení na prenosné ochorenie alebo podozrení na úmrtie na prenosné ochorenie nad predpokladanú úroveň, (3) uvoľnení chemických látok ohrozujúcich život, zdravie, životné prostredie a majetok, alebo (4) úniku mikroorganizmov alebo toxínov z uzavretých priestorov. Pri ohrození verejného zdravia II. stupňa bude môcť úrad verejného zdravotníctva alebo regionálny úrad verejného zdravotníctva podať príslušným orgánom civilnej ochrany obyvateľ-

stva návrh na vyhlásenie mimoriadnej situácie a návrh na (1) ukrytie a na ukončenie ukrytia, (2) evakuáciu a na ukončenie evakuácie, (3) dočasné presídlenie a na ukončenie dočasného presídlenia, (4) trvalé presídlenie, (5) použitie profylaktík, vrátane jódovej profylaxie alebo antidót, (6) odstránenie a spôsob odstránenia rádioaktívnej kontaminácie z terénu, budov a materiálov na bezpečnú úroveň z hľadiska radiačnej ochrany, (7) režimové opatrenia pre obyvateľov ohrozenej oblasti, (8) monitorovanie územia, (9) varovanie obyvateľstva, (10) hygienickú ošistu osôb, (11) likvidáciu úniku nebezpečných látok a zamedzenie ich nekontrolovaného šírenia a (12) vykonanie opatrení na zabezpečenie záchranných prác.

■ **Čo chcem vedieť a čo musím vedieť ako starosta obce, primátor mesta pri ochrane obyvateľstva pred účinkami mimoriadnych udalostí, pri ochrane života, zdravia a majetku?**

■ **Ako budem obci, jej obyvateľom a osobám prevzatým do starostlivosti pomáhať pri ohrození?**

■ **Na koho sa obrátim so žiadosťou o pomoc?**

## Základné povinnosti a kompetencie obce

Civilná ochrana je podľa zákona Národnej rady SR č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov systém úloh a opatrení zameraných na ochranu života, zdravia a majetku, spočívajúcich najmä v analýze možného ohrozenia a v prijímaní opatrení na znižovanie rizík ohrozenia, ako aj určenie postupov a činnosti pri odstraňovaní následkov mimoriadnych udalostí. V tomto systéme úloh a opatrení má nezastupiteľnú úlohu obec, starosta obce a primátor mesta. Poslaním civilnej ochrany v obci je v rozsahu ustanovenom týmto zákonom chrániť život, zdravie a majetok a utvárať podmienky na prežitie pri mimoriadnych udalostiach a počas vyhlásenej mimoriadnej situácie.

### ■ Úlohy a kompetencie obce

■ **Zákon č. 387/2002 Z. z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu.**

■ **Základné pojmy podľa § 2 zákona**

**Krízová situácia** mimo času vojny a vojnového stavu je obdobie, počas ktorého je bezprostredne ohrozená alebo narušená bezpečnosť štátu a ústavné orgány môžu po splnení podmienok ustanovených v ústavnom zákone alebo osobitnom zákone na jej riešenie vyhlásiť výnimočný stav, núdzový stav, alebo mimoriadnu situáciu.

**Krízové riadenie** mimo času vojny a vojnového stavu je súhrn riadiacich činností orgánov krízového riadenia, ktoré sú zamerané na analýzu a vyhodnotenie bezpečnostných rizík a ohrození, plánovanie, prijímanie preventívnych opatrení, organizovanie, realizáciu a kontrolu činností vykonávaných pri príprave na krízové situácie a pri ich riešení.

**Krízový štáb** je výkonný orgán orgánu krízového riadenia, ktorého úlohou je analyzovať riziká krízovej situácie, navrho-

vať opatrenia na jej riešenie a koordinovať činnosť zložiek v jeho pôsobnosti v období krízovej situácie.

**Civilné núdzové plánovanie** je príprava a koordinácia opatrení na zabezpečenie funkčnosti orgánov verejnej moci, vnútorného poriadku, bezpečnosti štátu a civilnej ochrany obyvateľstva v čase krízovej situácie.

**Krízové plánovanie** hospodárskej mobilizácie je súbor činností, ktoré vykonávajú orgány verejnej správy, podnikateľské právnické osoby, fyzické osoby a iné osoby na základe analýz a hodnotení rizík, s cieľom pripraviť opatrenia, nástroje a vytvoriť zdroje na prevenciu, riešenie a odstraňovanie následkov krízových situácií.

### Obec na svojom území podľa § 10 zákona:

- zriaďuje krízový štáb,
- koordinuje činnosť podnikateľov a právnických osôb pri civilnom núdzovom plánovaní,
- vykonáva opatrenia na riešenie krízových situácií,
- uskutočňuje civilné núdzové plánovanie,
- plní úlohy ustanovené vládou a v rozsahu určenom vládou, aj ústredným krízovým štábom, okresným úradom v sídle kraja a okresným úradom pri príprave na riešenie krízových situácií a pri ich riešení,
- vyžaduje poskytnutie pomoci od okresného úradu,
- zhromažďuje osobné údaje o počte osôb a totožnosti osôb v rozsahu meno, priezvisko, pobyt a rodné číslo, ktoré sa v čase krízovej situácie nachádzajú na území obce a odozdvávajú zoznamy týchto osôb krízovému štábu príslušného okresného úradu,
- plní pri príprave na krízové situácie a pri ich riešení úlohy civilnej ochrany podľa osobitného predpisu.

## Postup starostu obce a krízového štábu

### Metóda – činnosti, postup na dosiahnutie cieľa

#### Situácia – úloha

#### Základné úlohy v oblasti preventívnych opatrení

**Prevenia:** vykonať administratívne opatrenia na znižovanie rizika (vydávanie všeobecne záväzného nariadenia na základe zákonov, vyhlášok noriem...)

- pripraviť a vykonať opatrenia na znižovanie rizika vzniku mimoriadnej udalosti v obci, meste,
- vytvoriť podmienky na monitorovanie, analyzovanie rizikových javov a systémov v obci,
- pripraviť podklady na okamžité vyrozumieanie a urýchlenie nožnej reakcie (väzba na krízové plánovanie, príprava postupných podkladov na tento proces).

Vykonávanie odbornej prípravy a vzdelávania členov krízových štábov a obyvateľstva.

#### Starosta – primátor

#### Prevenia pred mimoriadnou udalosťou

**Analýza rizík zdrojov ohrozenia v obci:** je proces podrobnej identifikácie rizík, určovania ich zdrojov a veľkosti, skúmania ich vzájomných vzťahov a predpovedania rozsahu negatívnych dopadov na systém ochrany obyvateľstva v obci v prípade vzniku krízovej situácie. Súčasťou je ich hodnotenie pre riadiaci proces starostu obce.

Príprava na riadenie a rozhodovanie úloh a opatrení ochrany obyvateľstva pred účinkami mimoriadnych udalostí.

**Starosta obce** je subjekt rozhodovania, osoba zodpovedná za riešenie problému.

**Objekt rozhodovania** – uskutočniť všetko pre to, aby boli úlohy ochrany obyvateľstva zabezpečené, vykonať záchranné práce.



**Cieľ rozhodovania** – zhodnotiť predpokladaný vývoj mimoriadnej udalosti, vonkajšie podmienky a riadiť sily a prostriedky pre ochranu životov, zdravia a majetku.

**Rozhodovací problém** – rozdiel medzi stavom východiskovým a konečným, dosiahnutým, mať pripravené kritériá.

**Situácia rozhodovania** – vzťah medzi obsahom problému a vonkajšími podmienkami, so zohľadnením vnútorných možností obce.

#### Krízový štáb

#### Členovia krízového štábu podľa svojej odbornosti a odbornej spôsobilosti

#### Pred mimoriadnou situáciou

#### V čase neohrozovania mimoriadnou udalosťou

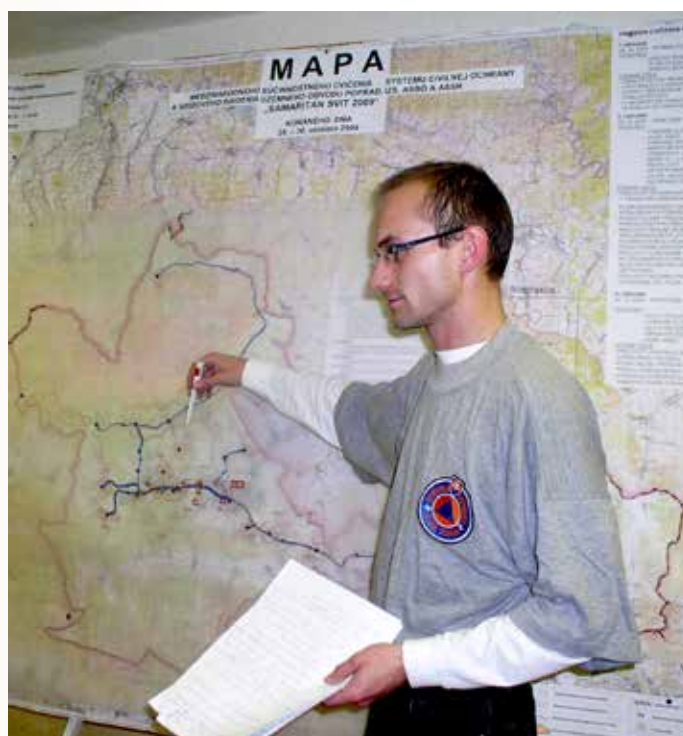
Vo svojej činnosti organizovať predbežné opatrenia počas nárastu krízových činiteľov:

- pripraviť systém okamžitej reakcie na mimoriadnu udalosť
- zohľadniť problémy spojené s koordináciou záchranných činností,
- priebežne zdokonaľovať systémy varovania a vyrozumieania. Pripraviť plán krízovej komunikácie.

#### Súčinnosť

#### Orgány krízového riadenia a zložky IZS

#### Preventívne konzultácie so záchrannými zložkami IZS a odborními OÚ, zriaďovateľmi, právnickými osobami, fyzickými osobami. Jednotlivé zložky integrovaného záchranného systému, odbor životného prostredia geologický prieskum.



# Činnosť po vzniku mimoriadnej udalosti a vyhlásení mimoriadnej situácie

## 1. Vznik mimoriadnej udalosti

**Starosta/primátor:** Preberá informáciu o vzniku mimoriadnej udalosti, vyhodnocuje a prijíma opatrenia.

**Súčinnosť:** okresný úrad odbor krízového riadenia, Hasičský a záchranný zbor, rýchlá zdravotnícka pomoc, podnikatelia, právnické osoby, fyzické osoby, susedné obce, organizácie a inštitúcie sociálnej pomoci a podpory, štáby a jednotky pre evakuáciu núdzové zásobovanie a ubytovanie.

## 2. Varovanie obyvateľstva a vyznamenanie členov krízového štábu, zvolanie krízového štábu

**Starosta/primátor:** Po prijatí správy zvolá krízový štáb - zloženie prizvaných závisí podľa charakteru mimoriadnej udalosti, jej rozsahu a špecifiky. Nariadi stálu službu podľa plánu krízovej komunikácie, spresňuje príkaz na varovanie obyvateľstva na ohrozenom území, informuje jednotlivé orgány a zložky krízového riadenia okresu, mesta.

**Krízový štáb:** Vyznamenanie členovia KŠ prichádzajú na hlavné miesto riadenia. Určená služba zabezpečuje krízovú komunikáciu na úseku varovania obyvateľstva, orgánov štátnej správy a dotknutých subjektov.

**Súčinnosť:** okresný úrad odbor krízového riadenia, Hasičský a záchranný zbor, rýchlá zdravotnícka pomoc, podnikatelia, právnické osoby, fyzické osoby, susedné obce, organizácie a inštitúcie sociálnej pomoci a podpory, štáby a jednotky pre evakuáciu núdzové zásobovanie a ubytovanie.

## 3. Vyhlásenie mimoriadnej situácie

**Starosta/primátor:** Prijíma rozhodnutie po analýze jednotlivých možností a variantov o vyhlásení mimoriadnej situácie (ak si to rozsah, účinky a charakter mimoriadnej udalosti vyžaduje).

**Krízový štáb:** Zabezpečí informovanie okresného úradu, obyvateľstva a súčinnosťných zložiek o vyhlásení mimoriadnej situácie a o pokynoch pre obyvateľstvo.

**Súčinnosť:** okresný úrad odbor krízového riadenia, Hasičský a záchranný zbor, rýchlá zdravotnícka pomoc, podnikatelia, právnické osoby, fyzické osoby, susedné obce, organizácie a inštitúcie sociálnej pomoci a podpory, štáby a jednotky pre evakuáciu núdzové zásobovanie a ubytovanie.

## 4. Organizovanie, monitorovanie situácie a informačnej služby

**Starosta/primátor:** Vydá príkaz na prieskum a získavanie informácií o skutočnej reálnej mimoriadnej udalosti a jej priebehu. Zisťuje rozsah ohrozenia životov, zdravia a majetku, škôd, informácie o postihnutom obyvateľstve, o zabezpečovaní činnosti a podmienok záchranných zložiek.

**Krízový štáb:** Získava podľa prijatých úloh informácie o mimoriadnej udalosti a priebehu plnenia úloh a opatrení počas mimoriadnej situácie.

**Súčinnosť:** okresný úrad odbor krízového riadenia, Hasičský a záchranný zbor, rýchlá zdravotnícka pomoc, podnikatelia, právnické osoby, fyzické osoby, susedné obce, organizácie a inštitúcie sociálnej pomoci a podpory, štáby a jednotky pre evakuáciu núdzové zásobovanie a ubytovanie.

## 5. Organizácia, a vykonávanie záchranných prác. Vydanie príkazu na vykonávanie záchranných prác

**Starosta/primátor:** Na základe zistených údajov a pravdepodobných následkov mimoriadnej udalosti informuje na II. zasadnutí krízového štábu obce, mesta o situácii a vydáva príkazy na:

- nepretržité zabezpečovanie hlásnej a informačnej služby,
- záchranu osôb zvierat a ochranu majetku úlohy a opatrenia na zabránenie rozširovania následkov MU,
- organizovanie a riadenie záchranných prác,
- spresnenie potrieb síl a prostriedkov na záchranné práce v priestore mimoriadnej udalosti,
- spresnenie požiadaviek pre okresný úrad za účelom pomoci krízovým štábom okresu postihnutého územia,
- poskytnutie síl a prostriedkov na ochranu postihnutého a ohrozeného obyvateľstva a osôb prevzatých do starostlivosti v súčinnosti s právnickými osobami a územnými jednotkami obce,
- sleduje vývoj situácie a na základe analýzy a poznatkov z riešenia aktívne vstupuje do riadenia a rozhodovania,
- spresňuje uložené úlohy a vykonáva kontrolu ich plnenia.

**Krízový štáb:** Na základe skutočnej situácie vykonáva odbornú analýzu, pripravuje odborné návrhy na riešenie záchranných prác, evakuácie a núdzového ubytovania a núdzového zásobovanie, poskytovanie pitnej vody počas režimu života v obci.

**Súčinnosť:** odbor krízového riadenia okresného úradu, odbor životného prostredia okresného úradu, Hasičský a záchranný zbor, rýchlá zdravotnícka pomoc, podnikatelia, právnické osoby, fyzické osoby, susedné obce.

## 6. Príkaz na vykonávanie záchranných prác

**Starosta/primátor:** Vydáva príkaz na vykonávanie záchranných prác po konzultácii s členmi krízového štábu a informácií súčinnosťných jednotiek.

**Krízový štáb:** Zabezpečuje činnosť podľa odbornosti. Zabezpečuje úlohy vyplývajúce z príkazu na záchranné práce.

**Súčinnosť:** odbor krízového riadenia okresného úradu, odbor životného prostredia okresného úradu, Hasičský a záchranný zbor, rýchlá zdravotnícka pomoc, podnikatelia, právnické osoby, fyzické osoby, susedné obce.

## 7. Organizovanie a riadenie kontrola plnenie úloh záchranných prác

**Starosta/primátor:** Na základe odporúčenia krízového štábu prijíma opatrenia na vyžiadanie síl a prostriedkov IZS, prostredníctvom KŠ okresu.

Kontrolu ZP a vydáva príkazy, organizuje súčinnosť. Rieši všetky otázky s nenávratnými stratami ťažkými zraneniami, a určí spôsob komunikácie s rodinnými príslušníkmi postihnutých.

**Krízový štáb:** Nepretržite sleduje a vyhodnocuje situáciu a na základe poznatkov predkladá návrh na postup pri vykonávaní ZP.

**Súčinnosť:** Krízový štáb okresného úradu. Inštitúcie a organizácie sociálnej podpory. V prípade potreby orgány činné v trestnom konaní.



**8. Ukončenie prác a obnovenie práceschopnosti síl a prostriedkov. Príprava opatrení na obnovu územia**

**Starosta/primátor:** O ukončení záchranných prác informuje krízový štáb okresného úradu a orgány krízového riadenia na základe informačného systému.

Vydáva príkaz na činnosti po ukončení záchranných prác (dekontaminácia, lekárska prehliadka a oddych).

**Krízový štáb:** Organizuje činnosť podľa príkazov a nariadení starostu, primátora, samostatne pripravuje a vyhodnocuje dokumentáciu spracovanú počas priebehu ZP. Pripravuje podklady na vyhodnotenie plnenia úloh od vzniku mimoriadnej udalosti až do ukončenia záchranných prác.

**9. Predkladanie informácií a priebehu ZP, výsledkoch a opatreniach vykonaných pre ukončenie činnosti**

**Starosta/primátor:**Organizuje a kontroluje včasnosť a úplnosť podávaných informácií orgánom štátnej správy. Spracovanie a predkladanie informácií denne pravidelne:

k 06:00 hodine a

k 18:00 hodine na KŠ OÚ,

mimoriadne: ihneď po vzniku mimoriadnej udalosti KŠ OÚ

**10. Odvolanie mimoriadnej situácie a prípravy na obnovu územia**

**Starosta/primátor:** Odvoláva mimoriadnu situáciu a zabezpečuje informovanie štátnych orgánov, orgánov krízového riadenia záchranných zložiek, obyvateľstvo obce/mesta.

**Krízový štáb:** Spracováva nariadenie na odvolanie mimoriadnej situácie, zabezpečuje organizáciu informovania obyvateľstva a orgánov krízového riadenia.

**Súčinnosť:** Odbor krízového riadenia, Hasičský a záchranný zbor, podnikatelia, právnické osoby, fyzické osoby, susedné obce.

**Hlavné úlohy krízového štábu obce a jeho predsedu:**

- a. analyzuje a vyhodnocuje riziká predpokladaného vzniku krízovej situácie a posudzuje vývoj krízovej situácie,
- b. pripravuje návrhy a prijíma opatrenia na riešenie krízovej situácie na základe jej predpokladaného vývoja, vyhodnocuje obsah a primeranosť prijímaných opatrení, zabezpečuje operatívnu koordináciu, sledovanie a vyhodnocovanie stavu realizácie prijímaných opatrení na riešenie krízovej

situácie – vládou Slovenskej republiky, ústredným krízovým štábom, ministerstvami, okresným úradom v sídle kraja, okresným úradom,

- c. rieši krízovú situáciu na území obce a uskutočňuje civilné núdzové plánovanie,
- d. spolupracuje s krízovým štábom okresného úradu pri príprave opatrení na riešenie krízovej situácie a pri jej riešení,
- e. rozpracúva úlohy a opatrenia uložené krízovým štábom okresného úradu na podmienky územia obce a zabezpečuje kontrolu ich plnenia,
- f. vyžaduje poskytnutie pomoci od okresného úradu,
- g. plní úlohy ustanovené vládou a v rozsahu určenom vládou, ústredným krízovým štábom, obvodným úradom v sídle kraja, okresným úradom pri príprave na riešenie krízových situácií a pri ich riešení,
- h. koordinuje činnosť podnikateľov a právnických osôb pri civilnom núdzovom plánovaní, plní pri príprave na krízové situácie a pri ich riešení úloh civilnej ochrany, využíva informácie z informačného systému krízového riadenia štátu.

**Dokumentácia krízového štábu obce:**

- Štatút krízového štábu obce.
- Personálne zloženie, zriaďovacie listiny, menovacie dekréty, odborná spôsobilosť.
- Hlavné úlohy krízového štábu obce a jeho členov.
- Metodika činnosti krízového štábu obce – a metodika postupu podľa typu ohrozenia.
- Plán spojenia a vyzozumenia, náhradné spojenie a vyhradené linky, mobilné varovanie a vyzozumenie.
- Informačný systém obce.
- Materiálne a technické zabezpečenie krízového štábu obce.
- Dokumenty riadenia, spracovaný návrh príkazov, dokumentácia pre riadenie a rozhodovanie, mapy, plány, schémy a počítačové programy.
- Využitie dostupných informačných technológií, monitorovanie.
- Výkazové informačné dokumenty, tlačivá, tabuľky, štatistika.
- Pomocné dokumenty, výpočty, prehľady, predpokladané pásma ohrozenia mimoriadnymi udalosťami.



## Úlohy a kompetencie obce

Podľa zákona Národnej rady SR č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov.

### ■ Špecifické zvláštnosti riešenia mimoriadnych udalostí

Starostovia obcí, primátori miest a členovia krízových štábov obcí, podľa úloh vyplývajúcich zo zákona Národnej rady SR č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov, prijatých úloh rozvoja systému civilnej ochrany obyvateľstva do roku 2015, musia vedieť:

- aké majú kompetencie, vyplývajúce zo zákonov a vyhlášok,
- čo sú povinní vykonávať,
- aké sú ich základné povinnosti v obci – obyvateľstvo očakáva informácie a kvalifikovanú pomoc v prípade vzniku mimoriadnej udalosti,
- v akom rozsahu nesú zodpovednosť za plnenie úloh civilnej ochrany obyvateľstva (ďalej CO),
- spôsob prípravy obyvateľstva na sebaobranu a vzájomnú pomoc, poskytovanie neodkladnej predlekárskej pomoci.

Predpokladom plnenia úloh v tejto oblasti je detailná znalosť toho, akú pôsobnosť má obec, mestská časť, či mesto v oblasti civilnej ochrany obyvateľstva.

Starosta obce musí vedieť, že civilná ochrana obyvateľstva je pre obce zakotvená v zákone Národnej rady SR č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov. Je to zabezpečenie Ústavného práva občana SR.

**Cieľom** je ochrana života, zdravia a majetku obyvateľstva v prípade hrozby alebo vzniku mimoriadnych udalostí, počas vyhlásenej mimoriadnej situácie a vzniku krízovej situácie.

Za týmto účelom sú ustanovené úlohy a pôsobnosť orgánov štátnej správy a samosprávy obcí, ako aj práva a povinnosti ostatných právnických osôb, fyzických osôb a jednotlivých zložiek integrovaného záchranného systému.

### ■ Čo má starosta obce v oblasti plnenia úloh a opatrení krízového riadenia a civilnej



### nej ochrany obyvateľstva zabezpečovať prioritne?

To je a vždy bude prvoradou otázkou človeka, ktorý na seba prebral zodpovednosť vo funkcii starostu obce.

### ■ Ako bude konať v prípade mimoriadnej udalosti?

Prvoradé je okamžité zvládnutie informačného systému v obci. Starostovia musia vedieť, ako majú varovať obyvateľstvo pred ohrozením, informovať verejnosť o prijatých úlohách, zapojiť ju do záchranných činností, informovať orgány krízového riadenia okresu, koordinačné stredisko IZS.

Zamyslime sa však nad možnosťou, že vznikla mimoriadna udalosť a máme v prospech ohrozených obyvateľov v obci, našich známych, ale aj rodinných príslušníkov niečo konkrétne urobiť. Veľká väčšina starostov obcí sa, žiaľ, spolieha, že príde pomoc zvonka. Tá určite príde, ale veliteľ zásahu konkrétnej zložky integrovaného záchranného systému nebude riešiť úlohy za starostu. On svojou činnosťou zachraňuje životy a zdravie, ostatné úlohy kolektívnej ochrany obyvateľstva by mal zvládať starosta, ktorý za ne právne zodpovedá. Samozrejme, ak je na ich plnenie odborne spôsobilý, pripravený a ak ich ovláda v praxi.

Mimoriadna udalosť, napríklad zimná kalamita, povodeň, zosuv pôdy, havária – výbuch plynu, únik nebezpečnej látky, ohrozenie obyvateľstva starými mrchoviskami s ostatkami antraxu a mnohé iné ohrozenia, o ktorých sa asi nikomu nespája, si vyžadujú prevenciu, analýzu a reakciu.

Starosta obce, ako svoj druhý krok v činnosti pre obec je povinný pozrieť si dokumentáciu ochrany obyvateľstva pod názvom Úlohy a opatrenia pri ochrane obyvateľstva v prípade ohrozenia mimoriadnymi udalosťami v obci, či plán ochrany obyvateľstva obce. Zúčastniť sa teoretickej a praktickej odbornej prípravy organizovanej odborom krízového riadenia okresného úradu.



# Ohrozenia na území okresu, mesta a obce

## Podľa analýzy zdrojov ohrozenia územia

Starosta obce, alebo primátor mesta by si mal pripraviť po zvládnutí množstva informácií, čo obec môže ohroziť predbežné opatrenia. Kto mu môže pomôcť, ak nemá odbornú spôsobilosť na túto činnosť?

V prvom rade je to odbor krízového riadenia OÚ a ostatné odbory tohto úradu, okresné orgány HaZZ, Policajného zboru a zdravotnícka pomoc. Mimoriadna udalosť má niekedy taký charakter, že je náhla a do obce sa nikto nedostane.

Ako postupovať pri varovaní obyvateľstva, pri informovaní orgánov krízového riadenia, komu poslať informáciu o mimoriadnej udalosti a čo vykonávať v obci, keď nie sú noví členovia krízového štábu na takúto činnosť pripravení?

Oblasť predbežných opatrení činnosti starostu, ktoré musí uplatňovať okamžite po zvolení do funkcie, si napíše do svojho plánu a preverí ich funkčnosť. Tak postupovali napríklad starostovia obcí ohrozených povodňami v okresoch Spišská Nová Ves, Svidník, či Stropkov.

## Úlohy a nevyhnutné opatrenia

Tu si starosta obce musí veľmi zvážiť, aké úlohy bude plniť spolu s členmi krízového štábu po vzniku mimoriadnej udalosti. Vo veľkej miere to závisí od jej charakteru, rozsahu a predpokladaných následkov. Na základe rozsahu a veľkého ohrozenia obce, zváži vyhlásenie mimoriadnej situácie a evakuácie. Je to oblasť, ktorá je charakterizovaná ako Postup starostu obce po vzniku mimoriadnej udalosti.

## Vznikla mimoriadna udalosť

## Aký by mal byť postup starostu obce?

Nasledovné úlohy je možné spresniť podľa konkrétnych podmienok obce, mesta. Po každej možnosti a nebezpečenstve vzniku mimoriadnej udalosti je potrebné brať do úvahy, že bude mať následky na životy a zdravie obyvateľstva v obci. Preto nesmieme za žiadnych okolností nikdy nič podceňovať.

## Po vzniku mimoriadnej udalosti

■ **Prijať a overiť informáciu o vzniku mimoriadnej udalosti, (služba OÚ, primátora mesta).**

■ **Zaznamenať dátum, miesto a čas vzniku, druh mimoriadnej udalosti, jej rozsah, účinky, predpokladané následky a vývoj.**

■ **Monitorovať v prípade úniku nebezpečnej látky len s odbornou spôsobilou osobou, so zodpovedajúcimi prostriedkami individuálnej ochrany.**

■ **Pripraviť si informáciu pre varovanie obyvateľstva.**

### 1. Analyzovať a posúdiť situáciu po vzniku mimoriadnej udalosti.

Zabezpečiť varovanie obyvateľstva, zamestnancov objektov v obci, zdravotníckeho zariadenia, pošty, obchodov, vedenia školy, žiakov, výchovno-vzdelávacieho zariadenia, zdravotne postihnutého obyvateľstva v obci. Varovný signál v obci sa ihneď po jeho skončení dopĺňa slovnou informáciou.

Slovná informácia obsahuje:

- deň a hodinu vzniku alebo skončenia ohrozenia,
- údaje o zdroji a druhu ohrozenia,
- údaje o veľkosti ohrozeného územia,
- základné pokyny pre obyvateľstvo.

Zabezpečiť vyrozumie prísušných orgánov a organizácií, včítane orgánov a organizácií sociálnej pomoci obyvateľstvu a psychosociálnej pomoci.

Spracovať informáciu o vzniku mimoriadnej udalosti podľa zásad o odovzdávaní informácií a zasláť ju príslušnému okresnému úradu a koordinačnému stredisku tiesňového volania 112, príslušného kraja.

**Analyzovať** rozsah mimoriadnej udalosti a jej následky na

zdravie a životy osôb, **rozsah** materiálnych a finančných škôd, celkové narušenie života na postihnutom území – **zvlášť prívodov a rozvodov plynu, pitnej vody a elektrickej energie, spojenia**. Spracovať prepočty, prognózy a návrhy variantného riešenia.

Spolu s veliteľom zásahu **rozhodnúť** o nasadení potrebných síl a prostriedkov na zvládnutie mimoriadnej udalosti.

**Vydať príkaz** starostu obce na uzatvorenie miesta mimoriadnej udalosti poriadkovou hliadkou, určiť prechodné dopravné komunikácie – železničné, cestné, poľné a náhradné.

### 2. Vyrozumieť a okamžite zvolať krízový štáb a štáb civilnej ochrany na organizovanie a riadenie záchranných prác. Zabezpečiť informácie, pozorovanie a monitorovanie miesta alebo územia, na ktorom vznikla mimoriadna udalosť. Zvolať komisie podľa charakteru mimoriadnej udalosti – povodňovú, evakuačnú.

### 3. Určiť miesto a záložné miesto riadenia, kontaktné informačné miesta:

- krízový štáb (podľa právnych noriem a charakteru mimoriadnej udalosti),
- štáb civilnej ochrany,
- ďalšie zložky potrebné na riadenie,
- informovať a zabezpečiť dodatočné a záložné potrebné sily a prostriedky, nevyhnutné zásoby pitnej vody a stravy, náhradné ubytovanie,
- priebežne spracovávať informácie pre riadiace orgány a verejnosť.

### 4. Vyhlásiť mimoriadnu situáciu resp. po konzultácii požiadať o jej vyhlásenie príslušný orgán (len ak je to v zmysle zákona o civilnej ochrane).

## Počas mimoriadnej udalosti (vyhlásenej mimoriadnej situácie)

### ■ Podľa situácie prehodnotiť a určiť hlavné miesto riadenia (v prípade potreby záložné miesto riadenia).

Na zasadnutí krízového štábu a štábu civilnej ochrany obznámiť členov so vzniknutou mimoriadnou udalosťou a s návrhmi pripravených **pokynov a príkazov** na záchranné práce, evakuáciu a ukrytie (podľa druhu mimoriadnej udalosti). Ak to bolo z časového hľadiska a negatívneho rozvoja mimoriadnej udalosti nutné, aj s vyhlásenou mimoriadnou situáciou.

**Po posúdení členmi krízového štábu, štábu civilnej ochrany, komisie a havarijnej komisie vydať pokyny na prípravu odborných podkladov na riešenie mimoriadnej udalosti:**

- vydať pokyny na spracovanie Príkazu na záchranné práce,
- vydať pokyny na predkladanie správ a hlásení,
- vydať Príkaz na vykonanie záchranných prác,
- vydať Príkaz na vytvorenie podmienok na prežitie postihnutého obyvateľstva, núdzovým ubytovaním a zásobovaním,
- určiť svojho zástupcu a spôsob spojenia, určiť stálu službu na zabezpečenie prijímania a odosielania správ,
- zabezpečiť činnosť **kontaktného miesta spojenia** a pravidelných informácií pre obyvateľstvo.

**Príkaz na vykonanie záchranných prác (vydáva starosta obce, primátor mesta, funkcionár zodpovedný za daný stupeň riadenia) obsahuje:**

- Stručnú charakteristiku vzniknutej mimoriadnej udalosti, jej následky a predpokladaný vývoj.
- Hlavné úlohy pri záchranných prácach, lokalizácii násled-

kov mimoriadnej udalosti.

- Úlohy síl a použitie prostriedkov určených na vykonanie záchranných prác so spôsobom zabezpečenia ich súčinnosti v konkrétnej situácii, s určením poradia a postupu prác v čase a priestore plnenia spoločných úloh. Určenie konkrétnej zodpovednosti a termínov plnenia jednotlivých úloh.
- Termíny splnenia hlavných úloh a podávania informácií.
- Spôsob materiálo-technického zabezpečenia, finančného zabezpečenia záchranných prác, vymedzenie časového plnenia úloh. Najmä zásobovanie pitnou vodou, potravinami, elektrickou energiou, podľa konkrétnych podmienok plynom. Náhradné zdroje dodávok elektrickej energie potrebnej na osvetlenie, činnosť pracovísk, pohon agregátov a čerpadiel, prenosných plynových ohrievačov a potrebný materiál na činnosť jednotiek.
- Spôsob spojenia a odovzdávania správ, hlásení a informácií.
- Určenie riadiaceho pracovníka, hovorca obce, havarijnej komisie objektu a miesta riadenia, informačnej služby, kontaktného miesta sociálnej pomoci, zabezpečenia dostupnosti sociálnej pomoci, núdzového zásobovania a núdzového ubytovania.
- Podľa charakteru mimoriadnej udalosti aj protiradiačné, protichemické a protibiologické opatrenia, režimové opatrenia a monitorovanie špeciálnymi prístrojmi.
- Poverenie na osobné úkony a vecné plnenie.
- Rozvinutie informačného systému civilnej ochrany na presun síl a prostriedkov civilnej ochrany.
- Zabezpečenie spojenia a spôsobu záložného spojenia.

## Po mimoriadnej udalosti (odvolaní mimoriadnej situácie)

### ■ Odvolať mimoriadnu situáciu (ak bola vyhlásená), pripraviť okamžité opatrenia na postupnú obnovu postihnutého územia obce a sociálnu pomoc.

**Určiť komisiu, ktorá vypracuje riešenia:**

- odškodnenia úrazov,
- jednorazového mimoriadneho odškodnenia a náhrady vecných škôd,
- ocenenia mimoriadnej odvahy a obetavosti,
- finančného vyrovnania nákladov za nasadené sily a prostriedky pri likvidácii následkov mimoriadnej udalosti,
- evidencie a uloženia dokumentácie spracovanej počas riešenia následkov mimoriadnej udalosti,
- výberu dokumentácie pre uloženie do archívu,
- zabezpečenie prehliadky zdravotného stavu osôb, ktoré sa podieľali na likvidácii následkov mimoriadnej udalosti.

**Ostatné úlohy:**

- Zabezpečenie ošetrenia použitého materiálu, techniky a špeciálnych prístrojov.
- Spracovanie záverečnej správy o organizácii, riadení a vykonávaní záchranných prác a navrhnutie preventívnych návrhov a opatrení.
- Uskutočniť rozbor príčin a postupu pri ochrane obyvateľstva.
- Posúdiť plán a postup obnovy územia.

Veľmi dôležitou súčasťou úloh a opatrení je odborná prípra-

va a vzdelávanie starostu v systéme civilnej ochrany, príprava obyvateľstva na sebaochranu a vzájomnú pomoc. Jej súčasťou je aj príprava obyvateľstva na poskytovanie prvej pomoci. Je dôležité vedieť, kto a v akom rozsahu prípravu v obci realizuje.

Súčasťou odbornej prípravy predstaviteľov samosprávy je aj riešenie prípadného porušenia povinností právnických osôb a fyzických osôb.

Obsahom odborných znalostí predstaviteľov samosprávy v oblasti civilnej ochrany sú otázky, ako postupovať pri priestupkoch, správnom konaní, kontrolnej činnosti a ako pri ukladaní prípadných pokút, ktoré sa následne stávajú príjmami obecnej pokladne.

Nezastupiteľné miesto v tejto dôležitej oblasti činnosti predstaviteľov samosprávy majú vedomosti o tom, ako riešiť finančné zabezpečenie mimoriadnych udalostí, či úloha a opatrení počas mimoriadnych situácií. Odpovede na všetky tieto otázky nájdú na webovej stránke Ministerstva vnútra SR. Takúto pomoc budú zabezpečovať aj strediská vzdelávania a prípravy v rámci konzultácií. Starostovia obcí si budú môcť vyskúšať svoje riadiace schopnosti na kurzoch a v odbornej príprave v strediskách vzdelávania prípravy v Nitre, Spišskej Novej Vsi a vo VTÚ KMCO v Slovenskej Ľupči. Tie budú realizované v roku 2014 a 2015 s modelovými situáciami, diferencovaným, dištančným vzdelávaním a prípravou podľa plánu vzdelávania na rok 2014-2015. (Pozri webová stránka Ministerstva vnútra SR, časť krízové riadenie – vzdelávanie a odborná príprava, prípadne webové stránky okresných úradov jednotlivých krajov).

# Základné povinnosti a kompetencie obce podľa zákona Národnej rady SR č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov

## ■ **Kľúčové kompetencie starostu v systéme civilnej ochrany obyvateľstva**

Kľúčové kompetencie v oblasti plnenia úloh v systéme civilnej ochrany sú klasifikované v 3 rozšírených kategóriách:

- Starostovia obcí a primátori miest musia byť schopní používať široký výber nástrojov na efektívnu reakciu so svojím prostredím v obci, s obyvateľstvom obce a s orgánmi krízového riadenia (kognitívne vedomosti, skúsenosti, materiálne vybavenie, ako napr. digitálne technológie a tiež sociálne a kultúrne vzťahy).
- Vo vzájomnom vzťahu, napr. pri záchranných prácach po vzniku mimoriadnej udalosti, musia byť schopní spolupracovať s ostatnými. Tým, že budú prichádzať do styku s ľuďmi z rôznych prostredí, je pre nich dôležité, aby boli schopní reagovať v heterogénnych skupinách.
- Starostovia obcí a primátori miest musia byť schopní prevziať zodpovednosť za riadenie ochrany životov, zdravia a majetku obyvateľstva, situovať svoj život v širšom spoločenskom kontexte a konať verejne, vo verejnom záujme.

## ■ **Plnenie úloh obce v civilnej ochrane obyvateľstva**

Za plnenie úloh civilnej ochrany zodpovedá v rozsahu ustanovenom zákonom vláda, ministerstvá, ostatné ústredné orgány štátnej správy, iné ústredné štátne orgány, okresné úrady v sídle kraja a okresné úrady, samosprávne kraje a obce, právnické osoby a fyzické osoby; pri plnení týchto úloh spolupracujú v rozsahu ustanovenom v zákone o civilnej ochrane s obdobnými inštitúciami iných štátov.

## ■ **Pôsobnosť obce**

**Obec:**

- a. vypracúva plán ochrany obyvateľstva, oboznamuje sa s havarijnými plánmi podnikov a prevádzok na svojom území a informuje obyvateľstvo a verejnosť podľa § 15 a zákona o civilnej ochrane,
- b. koordinuje plnenie úloh v súčinnosti s právnickými osobami, fyzickými osobami – podnikateľmi a s ostatnými fyzickými osobami,
- c. riadi záchranné práce, ak nepatria do pôsobnosti orgánov štátnej správy, právnických osôb alebo fyzických osôb – podnikateľov na území obce. Pri riadení záchranných prác môže uložiť povinnosti podľa § 21 a 23 zákona o civilnej ochrane,
- d. uskladňuje, ošetruje a zabezpečuje výdaj materiálu civilnej ochrany jednotkám civilnej ochrany zriadeným obcou a prostriedkov individuálnej ochrany obyvateľstvu obce, pre ktoré tieto prostriedky nezabezpečujú právnické osoby alebo fyzické osoby – podnikatelia,
- e. podľa potreby určuje vhodné ochranné stavby použiteľné na ukrytie obyvateľstva a zabezpečuje ich potrebné úpravy,
- f. zabezpečuje trvale hlásnu službu a informačnú službu civilnej ochrany, o čom informuje okresný úrad a poskytuje nevyhnutnú a okamžitú pomoc v núdzi, najmä prístrešie, stravu alebo inú materiálnu pomoc obyvateľstvu obce a

osobám nachádzajúcim sa na území obce,

- g. plánuje, vyhlasuje, riadi a zabezpečuje evakuáciu a poskytuje núdzové ubytovanie a núdzové zásobovanie evakuovaným,
- h. vytvára jednotky civilnej ochrany z obyvateľstva obce a zabezpečuje ich akcieschopnosť,
- i. zabezpečuje a vykonáva prípravu jednotiek civilnej ochrany obce a v spolupráci s verejnoprávnymi inštitúciami s humanitným poslaním zabezpečuje prípravu obyvateľstva na sebaochranu a vzájomnú pomoc,
- j. vyhlasuje a odvoláva mimoriadnu situáciu a ustanovuje režim života obyvateľstva na území obce v prípade vzniku mimoriadnej udalosti a neodkladne o tom informuje okresný úrad,
- k. vedie evidenciu evakuovaných osôb a zoznamy evakuovaných osôb podliehajúcich brannej povinnosti s uvedením evakuačného miesta odovzdáva príslušnej vojenskej správe,
- l. hospodári s pridelenými finančnými prostriedkami na civilnú ochranu,
- m. vyžaduje náhradu skutočných výdavkov vynaložených na civilnú ochranu, ktoré sa financujú zo štátneho rozpočtu, z rozpočtu miestne príslušného okresného úradu.

Obec je povinná uhrádzať z vlastných zdrojov výdavky spojené s uskladnením materiálu civilnej ochrany, s prípravou na civilnú ochranu a výdavky spojené s udržiavaním ochranných stavieb civilnej ochrany. Výdavky nezahŕňajú odmeny pre skladníka, lektora a výdavky na rekonštrukcie, prestavby ochranných stavieb, periodické revízie, obmeny technického zariadenia a odstraňovanie následkov ich poškodenia mimoriadnou udalosťou podľa §15 zákona o civilnej ochrane.

Z praxe vieme, že ľudia si uvedomujú riziká, ktoré ohrozujú ich život, zdravie alebo ich majetok až vtedy, keď sú priamymi účastníkmi havárií, živelných pohrôm alebo katastrof. Vtedy, ak dochádza k ohrozeniu zdravia pandémiami a ochoreniami. Dôsledky takýchto mimoriadnych udalostí potvrdzujú, že neznalosť vhodného reagovania na vzniknutú situáciu, alebo jej podceňovanie spolu s panikou znásobujú straty na životoch a zvyšujú počet ľudí so zdravotným poškodením. Hoci jednotlivec pri mimoriadnej udalosti nemôže zvrátiť beh udalosti, môže vhodnou voľbou svojho správania sa výrazne znížiť dopad jej následkov vo svojom okolí.

Naším cieľom je poskytnúť informácie o tom, ako v obci reagovať na vznik mimoriadnej udalosti, čo robiť, keď je ohrozený život a zdravie, alebo ako postupovať, keď je ohrozený majetok.

## ■ **Ako informovať obyvateľstvo obce a zabezpečovať komunikáciu**

Informácie pre verejnosť vyplývajúce z plnenia povinností podľa § 14 ods. 1 písm. p) a § 15 ods. 1 písm. a) zákona o civilnej ochrane sa trvalo zverejňujú na internetovej stránke alebo na verejnej tabuli s uvedením 30-dňovej lehoty, dokedy môže dotknutá verejnosť podávať pripomienky. Opodstatne-

né pripomienky sa primerane zohľadnia pri spracovaní plánu ochrany obyvateľstva. Informácie sa prehodnocujú a v prípade potreby aktualizujú; v aktualizovanej forme sa zverejňujú najmenej raz za tri roky.

**Informácie pre verejnosť zahŕňajú najmä:**

- informácie o zdroji ohrozenia,
- informácie o možnom rozsahu mimoriadnej udalosti a následkov na postihnutom území a životnom prostredí, ne-

bezpečné vlastnosti a označenie látok a prípravkov, ktoré by mohli spôsobiť mimoriadnu udalosť,

- informácie o spôsobe varovania obyvateľstva a o záchranných prácach,
- úlohy a opatrenia po vzniku mimoriadnej udalosti,
- podrobnosti o tom, kde sa dajú získať ďalšie informácie súvisiace s plánom ochrany obyvateľstva,
- odkaz na obmedzenia vyplývajúce z ochrany dôverných informácií a utajovaných skutočností.

## Odborná príprava a vzdelávanie, príprava obyvateľstva na sebaobranu a vzájomnú pomoc

Tá sa zabezpečuje podľa vyhlášky Ministerstva vnútra SR č. 524/2006 Z. z. ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 303/1996 Z. z. na zabezpečovanie prípravy na civilnú ochranu v znení vyhlášky č. 384/1998 Z. z. na zabezpečenie prípravy na civilnú ochranu. Príprava jednotiek civilnej ochrany je cieľavedomý a sústavný proces teoretického a diferencovaného špeciálneho školenia a praktického výcviku na plnenie úloh a opatrení civilnej ochrany.

Príprava obyvateľstva na sebaobranu a vzájomnú pomoc, podľa trojročného programu, je cieľavedomý a sústavný proces preventívno-výchovnej a propagačnej činnosti, teoretického školenia a praktického výcviku, ktoré majú umožniť fyzickým osobám získať nevyhnutne potrebné vedomosti, zručnosti a návyky na sebaobranu a pomoc v núdzi.

Počas trojročného cyklu v spolupráci so strediskami prípravy sa má v obciach zabezpečovať nasledovná problematika:

**Prvý rok** je potrebné sa venovať predovšetkým informačnému systému civilnej ochrany, varovaniu a vyzovneniu po vzniku mimoriadnej udalosti a po vyhlásení mimoriadnej situácie, rozlišovaniu varovných signálov a reakcii obyvateľstva na tieto signály.

**Druhý rok** sa obec sústreďuje na to, ako sa zachovať v prípade ohrozenia mimoriadnou udalosťou spojenou s únikom nebezpečných látok.

**Tretí rok** sa má obec venovať otázkam týkajúcim sa zásad správania sa obyvateľstva počas mimoriadnych udalostí, ktoré vznikli v dôsledku živelných pohrôm, najmä pri povodniach, záplavách a zimných kalamitách.

Každoročne je však potrebné oboznamovať obyvateľstvo s poskytovaním prvej pomoci. Jednotlivé zložky IZS plánujú každoročne vydávať materiál týkajúci sa aktuálnej problematiky ochrany obyvateľstva. Informácie sú dostupné ako na internete, tak aj v časopise revue Civilná ochrana. Príprava na poskytovanie prvej pomoci je cieľavedomý a sústavný proces teoretického školenia a praktického nácviku jednotiek civilnej ochrany a obyvateľstva, zameraný na zvládnutie súboru jednoduchých a účelných opatrení, ktoré slúžia na bezprostrednú pomoc pri ohrození života alebo zdravia v prípade mimoriadnej udalosti.

Okresný úrad riadi a organizuje prípravu jednotiek civilnej ochrany a prípravu obyvateľstva na sebaobranu a vzájomnú pomoc, ako aj prípravu na poskytovanie prvej pomoci podľa úloh určených v plánovacom dokumente, ktorý vydáva okresný úrad v sídle kraja a okresný úrad pre obec. V obsahu odbornej prípravy sa berú do úvahy závery analýzy územia možného vzniku mimoriadnej udalosti, organizačná štruktúra jednotiek



civilnej ochrany zriadených pre potrebu územia, obcí, iných právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov, počet a skladba obyvateľstva územného obvodu a sily a prostriedky, ktoré možno využiť počas mimoriadnej situácie.

Plánovanie prípravy jednotiek civilnej ochrany zriadených pre potrebu územia zabezpečuje okresný úrad, v obci ju zabezpečuje obec. Vlastnú prípravu vykonáva právnická osoba a fyzická osoba – podnikateľ. Príprava jednotiek civilnej ochrany sa plánuje na kalendárny rok. Obsahom plánu sú ciele, tematika, rozsah a metodika prípravy jednotiek civilnej ochrany.

**Dokumentáciu o vykonávaní prípravy jednotiek civilnej ochrany tvorí:**

- tematický plán a rozvrh zamestnania,
- triedna kniha alebo prezenčná listina,
- organizačno-metodické pokyny na vykonanie nácviku alebo cvičenia,
- zámer a plán vykonania nácviku alebo cvičenia,
- námet na vykonanie nácviku alebo cvičenia,
- materiálno-technické, finančné a zdravotnícke zabezpečenie nácviku alebo cvičenia.

**Príprava na úlohy po vzniku mimoriadnej udalosti – živelných pohrôm, havárie, ohrozenia verejného zdravia II. stupňa, teroristického útoku, katastrofy a počas mimoriadnej situácie.**

**Postup starostu obce a orgánov krízového riadenia.**

Základná a rozhodujúca aktivita, ktorou sa určuje priebeh budúceho vývoja a eliminovania následkov mimoriadnej udalosti v obci, je už vyššie stručne spomenutý

# RIADIACI A ROZHODOVACÍ PROCES STAROSTU OBCE

## ■ Aké sú teda predpoklady pre správne a kvalifikované riadenie starostom obce?

Je to najmä poznanie obsahu činností a úloh v riadení, príprave a priebehu riešenia úloh mimoriadnej udalosti. Veľmi dôležitá je prípravná fáza, plánovanie úloh a opatrení, pokiaľ mimoriadna udalosť nevznikla a ešte priamo neohrozuje obyvateľstvo obce. Sú tu formulované jednotlivé činnosti, na ktoré sa treba v prípade vzniku mimoriadnej udalosti, podľa analýzy územia a zdrojov ohrozenia, pripraviť. Skúsení starostovia obcí tvrdia, že je potrebné pripraviť sa, pokiaľ je čas. Počas mimoriadnej udalosti tento kritický faktor s vedomím, že ide o životy, zdravie a majetok obyvateľstva, priamo úmerne vplýva na psychickú odolnosť a využívanie organizačných schopností starostu. Odráža sa na riadení a na súčinnosti s ostatnými členmi krízového štábu obce a veliteľmi záchranných jednotiek.

## ■ Aké je plánovanie úloh, opatrení a organizovanie síl a prostriedkov v obci, v nadväznosti na hlavné problémy pri vzniku mimoriadnej udalosti v realizačnej fáze?

Podľa nášho názoru je to operatívne riadenie, evidencia a kontrola, vymedzenie problému, stanovenie cieľov a vyjasnenie si východiskovej situácie. K tomu je nutné definovanie problému a stanovenie si cieľov, ku ktorým sa treba rozhodnutím dostať.

## ■ Predpokladom je vždy a všade rozbor informácií a podkladov.

Skúsenosti z rôznych východísk a rozborov mimoriadnych udalostí potvrdzujú, že obsah informácií určuje stanovenie cieľa a programu – postupu rozhodovania. Informácie o vzniknutej mimoriadnej udalosti si vyžadujú posúdenie ich objektívnosti a presnosti.

## ■ Stanovenie variantov a ich posúdenie.

Ide o stanovenie počtu variantov a ich posúdenie. V praxi sa však posudzuje vhodný počet odlišných možných variantov, ktorý by vystihoval riešenie problému a formuláciu príkazu na vykonanie záchranných prác a súvisiacich odborných

činností. Napríklad, príkazy na organizovanie, zabezpečovanie a vykonávanie záchranných prác, stanovenie kritérií a určenie hľadísk, ktorými sa posudzuje vhodnosť rôznych riešení na dosiahnutie cieľov stanovených v prvom kroku po analýze vzniknutej mimoriadnej udalosti, alebo po vyhlásení mimoriadnej situácie. Z toho vyplýva, že predpoklady a prognózy vývoja mimoriadnej udalosti s predbežným vyhodnotením možných následkov sa nezaobídu bez jej hodnotenia.

## ■ Je to stanovenie kritérií a posúdenie dôsledkov jednotlivých variantných návrhov a riešení, alebo iný postup?

Je to v prvom rade presné zhodnotenie situácie. Nesmú byť nepresnosti, subjektívne hodnotenie, čiastočné, neoverené návrhy predbežného riešenia a dohady. Podľa tohto ďalšieho kroku možno spoľahlivo posúdiť a hodnotiť možné následky, dopady jednotlivých variantných riešení. Stanovenie kritérií a posúdenie dôsledkov jednotlivých variantných riešení, hodnotenie a výber variantov je **kľúčom k úspešnému riešeniu problému**. Tu musí starosta zaujať stanovisko, zdôvodniť ho a formulovať najlepší a najvýhodnejší spôsob riešenia. V tomto smere treba aktivovať organizačné štruktúry subjektov a objektov vykonávania záchranných prác.

Rozhodnutie spočíva v stanovení takeého návrhu, ktorý najlepšie spĺňa ciele, je operatívny a najreálnejší v prospech ochrany obyvateľstva. Potom nastupuje realizácia zvoleného a kolektívne posúdeného riešenia. Mohli by sme to nazvať konkrétna fyzická realizácia zvoleného riešenia a kontrola plnenia zvoleného variantu, teda uložených a termínovaných úloh.

Základné funkcie riadenia, potvrdené skúsenosťami z predošlých mimoriadnych udalostí:

- monitoring a spracovanie informácií, hodnotenie prostredia miesta mimoriadnej udalosti,
- prijatie rozhodnutia na základe prijatých opatrení na záchranné práce a tým aj **zodpovednosti** za jeho následky,
- stanovenie úloh a ich doručenie subjektom vykonávajúcim záchranné práce,
- kontrola a možná korekcia prijatých úloh v priestore, území obce a čase,



- kontrola súčinnosti s jednotlivými zložkami IZS.

Úlohy si vyžadujú, aby **starosta obce**, ktorý je rozhodujúcim faktorom v procese prijímania rozhodnutí, nebol ovplyvňovaný a poznačený časovou tiesňou a veľkým psychickým tlakom.

Rozhodnutie, ktoré má po posúdení správny cieľ, môže mať pri zmene situácie negatívny dopad. Preto je dôležité, aby sa v procese prípravy a zabezpečovania opatrení **zohľadňovali odborné požiadavky a závery** tých, ktorí záchranné práce vykonávajú.

## ■ V čom je podstata organizácie a udržiavania súčinnosti?

Počas všetkých etáp rozhodovacieho a riadiaceho procesu je nutné, aby starosta obce myslel na koordinovaný postup a súčinnosť s jednotlivými zasahujúcimi zložkami integrovaného záchranného systému. Na kvalitu prijatého rozhodnutia a efektívnosť vynakladaných síl a prostriedkov vplyva organizácia zásahu a výkonu v mieste mimoriadnej udalosti. Tie sú podmienené vybavenosťou, pripravenosťou a koordináciou činnosti. Dôležité je, aby boli rozhodnutia pochopené správne a aby mali k rozhodnutiu záchranné jednotky aktívny a tvorivý prístup.

## ■ Aké faktory sú dôležité v tomto procese?

Mohli by sme to stručne charakterizovať ako definíciu cieľa. Vždy si v procese rozhodovania povedzme, aký máme cieľ, ale najmä, čo danou činnosťou z hľadiska jeho dosiahnutia sledujeme?

Je to, napríklad, stanovenie cieľa pri spracovaní charakteristiky mimoriadnej udalosti, pri formulovaní úloh na varovanie obyvateľstva a pri vyrozumení orgánov krízového riadenia. Podobne pri všetkých nasledovných činnostiach ako sú formulovanie hlavných úloh záchranných prác v príkaze na ich vykonanie, ukladanie úloh na zabezpečenie súčinnosti a koordinácie v priestore mimoriadnej udalosti a mnohé ďalšie, ktoré sme už v texte spomenuli.

V tejto časti by sme mohli konštatovať, že je to tvorivý operatívny proces riadenia a rozhodovania na základe známych a overených skutočností. Proces hľadania variantov riešenia s ich následným vyhodnotením. Voľba najvhodnejšieho riešenia, posúdenie s vykonávateľmi a následná realizácia spojená

s kontrolou plnenia úloh.

**V tejto oblasti sa na základe získaných skúseností pri riešení mimoriadnych udalostí v uplynulých rokoch, v rámci riadenia a rozhodovania úloh a opatrení ochrany obyvateľstva, osvedčili nasledovné metódy:**

**5. Rozhodovací proces starostu obce** predstavuje postupný rad činností, od poznania zdrojov ohrozenia územia okresu, vlastných rizík, pochopenia konkrétneho problému, ktorý treba riešiť, po formuláciu rozhodnutia, ako mimoriadnu udalosť riešiť. Každá obec, mesto má svoje skúsenosti a uplatňuje rôzne prístupy k členeniu rozhodovacieho procesu na jednotlivé etapy. Získané skúsenosti z obcí a miest možno zostaviť do nasledujúcich krokov:

- **Vznik mimoriadnej udalosti, tým aj problému, vzhľadom na postavenie obce vo verejnej správe** rozhodnutie o pristúpení k riešeniu úloh a opatrení.
- **Analýza charakteru mimoriadnej udalosti, jej príčin, možných následkov, analýza rizika pre obec a obyvateľstvo.**
- **Vymedzenie kritérií pre výber vhodného riešenia** pri zohľadnení všeobecných zásad voľby a výberu kritérií (súlada s právnymi normami, prijateľnosť a reálnosť, finančná dostatočnosť, minimalizácia negatívnych následkov vybraného kritéria riešenia, uvedomenie si zodpovednosti za možné následky).
- **Návrhy, možné riešenia a ich príprava** na formulovanie do príkazov a nariadení pre **krízové štáby**.
- **Výber vhodného riešenia** spĺňajúceho vymedzené kritériá a prijatie zodpovednosti zaň.
- **Hodnotenie vybraného riešenia**, posúdenie jeho negatívnych a pozitívnych následkov s členmi krízového štábu a prizvanými odborníkmi a zváženie možných rizík.
- **Výber a formulácia konečného, variantným spôsobom posúdeného riešenia problému, určenie postupov a osôb zodpovedných za jeho plnenie, kontrola plnenia, prípadná korekcia** v prípade zmeny situácie – v krajnom prípade jeho predefinovanie.
- **Po uložení do archívu**, možné následné využitie získaných skúseností v budúcnosti.

**Dôležitosť a nevyhnutnosť plnenia úloh a opatrení v činnosti starostu obce a primátora mesta.**



## Informovanie obyvateľstva

### Veľkú pozornosť musí starosta obce venovať informačnému systému civilnej ochrany a plánu krízovej komunikácie.

Prostredníctvom tohto systému sa na jednej strane zabezpečuje varovanie obyvateľstva varovnými signálmi. Na druhej strane sa prostredníctvom neho vyzorujú konkrétne osoby, členovia krízového štábu a komisii, velitelia záchranných jednotiek, právnické osoby a fyzické osoby, ktoré sú činné pri riešení následkov mimoriadnej udalosti. V zásade sa odlišuje varovanie pred mimoriadnou udalosťou spôsobenou vodou od ostatných mimoriadnych udalostí. Takéto vymedzenie umožňuje obyvateľstvu rozoznávať mimoriadnu udalosť spôsobenú vodou a prijímať opatrenia na záchranu života, zdravia alebo majetku ešte pred doplnením varovného signálu hovorenou informáciou prostredníctvom hromadných informačných prostriedkov.

Informácie pre verejnosť, vyplývajúce z plnenia povinností podľa zákona Národnej rady SR č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva, § 14 ods. 1 písm. p) a § 15 ods. 1 písm. a), sa trvalo zverejňujú na internetovej stránke alebo na verejnej tabuli, v občianskom informačnom stredisku s uvedením 30-dňovej lehoty, dokedy môže dotknutá verejnosť podávať pripomienky. Opodstatnené pripomienky sa primerane zohľadnia pri spracovaní úloh a opatrení ochrany obyvateľstva. Informácie sa prehodnocujú a v prípade potreby aktualizujú; v aktualizovanej forme sa zverejňujú najmenej raz za tri roky.

### ■ Poznaj nebezpečenstvo, správne sa rozhodni!

#### Informácie pre verejnosť zahŕňajú najmä:

- informácie o zdroji ohrozenia,
- informácie o možnom rozsahu mimoriadnej udalosti a následkov na postihnutom území a životnom prostredí,
- nebezpečné vlastnosti a označenie látok a prípravkov, ktoré by mohli spôsobiť mimoriadnu udalosť,
- informácie o spôsobe varovania obyvateľstva a o záchranných prácach,
- úlohy a opatrenia po vzniku mimoriadnej udalosti,
- podrobnosti o tom, kde sa dajú získať ďalšie informácie súvisiace s plánom ochrany obyvateľstva,
- odkaz na obmedzenia vyplývajúce z ochrany dôverných informácií a utajovaných skutočností.

Cieľom hlásnej a informačnej služby je včas varovať obyvateľstvo o ohrození a nebezpečenstve, ako aj vyzorovať zodpovedné osoby, že je potrebné prijať opatrenia súvisiace s ochranou obyvateľstva. Na hlásnu službu na svojom území obec využíva autonómny informačný systém civilnej ochrany, podľa možnosti so zálohovaným náhradným zdrojom, alebo v prípade vypnutia elektrického prúdu inými, napr. mobilnými prostriedkami. Na základe hlásení o vzniku mimoriadnej udalosti prostredníctvom informačného systému CO a denných situačných správ, sa jednotlivé orgány krízového riadenia navzájom informujú a koordinujú pomoc ohrozenej oblasti a územiu. Obec je povinná využívať predpovednú povodňovú službu, ktorá poskytuje informácie o meteorologickej situácii a o hydrologickej situácii, nebezpečenstve povodne, vzniku povodne a

o ďalšom možnom vývoji meteorologických a hydrologických podmienok, ktoré ovplyvňujú priebeh povodne.

### ■ Číslo tiesňového volania 112 – jednotné európske číslo tiesňového volania

Číslo tiesňového volania, jednotné európske číslo tiesňového volania, slúži na privolanie záchranných zložiek integrovaného záchranného systému v prípade, keď je ohrozený **ľudský život, zdravie, majetok alebo životné prostredie**. Volať na číslo tiesňového volania 112 možno bezplatne a nepretržite 24 hodín denne z akéhokoľvek telefónu – pevnej linky či mobilu.

Jednotné európske číslo tiesňového volania 112 má oproti starším číslam 150, 155 a 158 viacero výhod.

#### Zjednocuje hlavne tieto zložky integrovaného záchranného systému:


- Hasičský a záchranný zbor
- Policajný zbor
- Záchranná zdravotná služba
- Štáby a jednotky civilnej ochrany
- Kontrolné chemické laboratória civilnej ochrany
- Banská záchranná služba
- Horská záchranná služba

Umožňuje tak rýchle vyhodnotenie situácie a okamžitú reakciu záchranných zložiek, čo v praxi znamená jednoduchšiu, rýchlejšiu a pružnejšiu pomoc. Najmä v situáciách, keď je potrebná spolupráca viacerých zložiek integrovaného záchranného systému, alebo keď si volajúci nie je istý, ktorú zložku treba kontaktovať. Voľba čísel 1-1-2 je jednoduchšia v zložitých situáciách, napríklad v tme alebo v miestnosti plnej dymu. Ďalšou výhodou je, že číslo 112 je číslom tiesňového volania takmer v celej Európe, čím vychádzame v ústrety aj cudzincom na Slovensku, ktorí si už nemusia v núdzi zisťovať staršie čísla tiesňového volania.



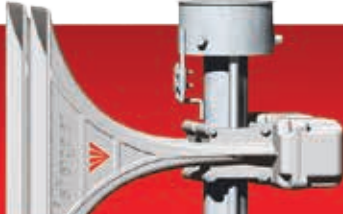


■ **Varovné signály civilnej ochrany, varovanie obyvateľstva pri ohrození, alebo pri vzniku mimoriadnej udalosti a možnosti rozšírenia následkov mimoriadnej udalosti**



**Názov signálu: VŠEOBECNÉ OHROZENIE**  
**Použitý v prípade:** Pri ohrození alebo vzniku mimoriadnej udalosti, ako aj pri možnosti rozšírenia následkov mimoriadnej udalosti  
**Spôsob varovania: 2 – minútový kolísavý tón sirén**

**Názov signálu: KONIEC OHROZENIA**  
**Použitý v prípade:** Koniec ohrozenia alebo koniec pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti  
**Spôsob varovania: 2 – minútový stály tón sirén**



**Názov signálu: OHROZENIE VODOU**  
**Použitý v prípade:** Pri ohrození ničivými účinkami vody  
**Spôsob varovania: 6 – minútový stály tón sirén**

Varovný signál sa ihneď po jeho skončení dopĺňa slovnou informáciou vo vysielaní rozhlasových staníc a televíznych staníc alebo v miestnych informačných prostriedkoch obce. Slovná informácia obsahuje:

- a. deň a hodinu vzniku alebo skončenia ohrozenia,
- b. údaje o zdroji a druhu ohrozenia,
- c. údaje o veľkosti ohrozeného územia,
- d. základné pokyny pre obyvateľstvo.

**Poznámka k ohrozeniu vodou z vodnej stavby:**

Varovacie a vyznamievacie centrum vykonáva činnosť po prijatí informácie o mimoriadnej udalosti na vodnej stavbe od jej prevádzkovateľa, zabezpečuje vyhlásenie varovného signálu OHROZENIE VODOU na ohrozenom území za hranicou, ktorú dosiahne čelo prielomovej vlny z vodnej stavby do jednej hodiny.



## Záchranné práce

**Starosta obce, primátor mesta** zabezpečuje záchranné práce v závislosti od druhu, rozsahu a času vzniku mimoriadnej udalosti.

**Záchranné práce vykonávajú** základné záchranné zložky integrovaného záchranného systému, ostatné záchranné zložky integrovaného záchranného systému, útvary Policajného zboru a osoby povolané na osobné úkony.

**Záchranné práce sa riadia** na základe skutočnej situácie a jej predpokladaného vývoja vyjadreného na mape, v pláne alebo v geografickom informačnom systéme.

**Okresný úrad** môže pri nebezpečenstve vzniku, alebo po vzniku mimoriadnej udalosti vyslať do miesta vzniku mimoriadnej udalosti, do krízového štábu obce veliteľa zásahu a výjazdovú skupinu.

**Výjazdová skupina** ako kontaktný, informačný a poradný orgán sa vysielajú najmä:

- a. pred vydaním príkazu na vykonanie záchranných prác pri potrebe zistenia a určenia rozsahu následkov mimoriadnej udalosti,
- b. počas riadenia záchranných prác, najmä pri náhlych zmenách vývoja situácie,
- c. pri potrebe hodnotenia úspešnosti riadenia, vykonávania a celkového zabezpečenia činnosti pri záchranných prácach,
- d. pri potrebe poskytovania pomoci v riadení záchranných prác nižším stupňom riadenia bez zásahov do ich kompetencie.

Pri riadení záchranných prác sa ukladajú úlohy a vydávajú ústne alebo písomné príkazy na ich vykonanie a kontroluje sa ich plnenie. Ústne príkazy starostu obce sa následne vyhotovujú v písomnej forme.



### Príkazy sa vydávajú aj na:

- uvedenie síl a prostriedkov do pohotovosti,
- rozvinutie miesta riadenia,
- zaujatie záložného miesta riadenia,
- určenie komunikácií na záchranné práce,
- uzavretie ohrozeného priestoru,
- vytvorenie podmienok na prežitie ohrozeného alebo postihnutého obyvateľstva.

**Obec** pri určovaní úloh na **záchranné práce** v obci a meste vychádza predovšetkým z potrieb vykonať práce tak, aby pri zistenej bezpečnosti osôb vykonávajúcich záchranné práce bola účinne poskytnutá prvá pomoc vyslobodeným a postihnutým osobám, pričom je potrebné dbať na to, aby sa čo najmenej zasahovalo do práv a chránených záujmov vlastníka, správcu alebo nájomcu nehnuteľnosti a zabránilo sa vzniku ďalších škôd.

**Pred vydaním príkazu na vykonanie záchranných prác** je potrebné vyhodnotiť situáciu po vzniku mimoriadnej udalosti, najmä posúdiť jej rozsah a vplyv na životy a zdravie osôb, ako aj rozsah materiálnych a finančných škôd na postihnutom území. Od členov riadiaceho orgánu, alebo krízového štábu sa prijímajú informácie, podklady a návrhy, potrebné na vykonanie záchranných prác.

## Organizovanie jednotiek civilnej ochrany

Jednotky civilnej ochrany sa v obci a meste členia na štáb a na odborné jednotky civilnej ochrany. Jednotky civilnej ochrany sa vytvárajú podľa záverov analýzy ohrozenia obce a možnosti personálnych materiálno-technických a finančných. Prihliada sa na plán ochrany obyvateľstva.

Odborné jednotky civilnej ochrany obce a mesta sa vytvárajú ako:

- záchranné jednotky civilnej ochrany,
- špeciálne jednotky civilnej ochrany,
- jednotky civilnej ochrany na činnosť evakuačných zariadení civilnej ochrany.

Záchranné jednotky civilnej ochrany obce a mesta možno združovať do spoločnej záchrannej jednotky civilnej ochrany s možnosťou vykonávania záchranných prác aj mimo územia obce, na základe dohody so susednými obcami.



Spoločná jednotka sa vytvára s využitím personálnych, materiálnych a technických zdrojov nachádzajúcich sa v územnom obvode obce, mesta.

### Osoby určené do jednotky civilnej ochrany:

- vo svojej činnosti sú priamo podriadené príkazom svojho veliteľa alebo vedúceho,
- na základe príkazu vykonávajú záchranné práce v priestore mimoriadnej udalosti; pri činnosti v nebezpečnom priestore sa riadia bezpečnostnými predpismi a normami, určenými príkazmi svojho vedúceho alebo veliteľa.

### Obec, iná právnická osoba a fyzická osoba – podnikateľ pri vytváraní jednotky civilnej ochrany:

- určuje a odvoláva osoby do jednotky civilnej ochrany,
- oboznamuje určené osoby s plnením povinností a s používaním ochranných prostriedkov,
- zabezpečuje členov jednotky civilnej ochrany osobnými ochrannými prostriedkami,
- utvára organizačné, personálne, priestorové a materiálne podmienky na plnenie jej úloh,
- zabezpečuje spohotovosť a pripravenosť jednotky civilnej ochrany na plnenie úloh po vyhlásení mimoriadnej situácie,
- podieľa sa na vybavení jednotky civilnej ochrany materiálom civilnej ochrany a ďalším materiálom umožňujúcim vykonávanie činnosti a zabezpečuje jeho použiteľnosť.

V období mimo času vojny a vojnového stavu možno vytvárať jednotky civilnej ochrany aj z osôb, ktorým vznikla branná povinnosť. Po vyhlásení vojnového stavu alebo po vypovedaní vojny sa organizácia jednotiek civilnej ochrany spresňuje tak, aby bolo zabezpečené plnenie plánovaných úloh po vzniku mimoriadnej udalosti.

## Záchranné práce, obsah modulu pre vykonávanie záchranných prác

## OBSAH, FORMY A METÓDY ODBORNEJ PRÍPRAVY A VZDELÁVANIA STAROSTOV OBCÍ A PRIMÁTOROV MIEST

**Názov vzdelávacej aktivity:** ORGANIZOVANIE, VYKONÁVANIE A ZABEZPEČOVANIE ZÁCHRANNÝCH PRÁC V OBCI PO VZNIKU MIMORIADNEJ UDALOSTI

■ **Názov modulu č. 1**

**Zásady vykonávania záchranných prác, riadenie síl a prostriedkov v obci**

Rozhodovací a riadiaci proces starostu obce, primátora mesta a krízového štábu obce, mesta.

**Organizačné formy:** Vzdelávanie a príprava na riadenie na základe zámeru, námetu a plánu vykonania nácviku. Riešenie konkrétnych úloh – tréningom, praktickým cvičením.

**Cieľová skupina:** Starostovia obcí, primátori miest.

**Požadovaná odborná spôsobilosť:** kurz, alebo krátkodobá odborná príprava.

Základný kurz – odporúčame kurz základných vedomostí organizovaný OÚ v súčinnosti s SVP VTÚ KMCO.

■ **Profil starostu obce, primátora mesta**

**Starosta obce, primátor mesta je:**

- štatutárny orgán v majetkovo-právnych vzťahoch obce, mesta,
- štatutárny orgán v pracovno-právnych vzťahoch zamestnancov obce, mesta,
- správny orgán v administratívno-právnych vzťahoch,
- zvoláva a vedie zasadnutia obecného, mestského zastupiteľstva a rady (ak je zriadená),
- vykonáva obecnú mestskú správu,
- zastupuje obec vo vzťahu k štátnym orgánom, právnickým a fyzickým osobám,
- zabezpečuje civilnú ochranu obyvateľstva, vypracováva Plán ochrany obyvateľstva obce, mesta v prípade vzniku mimoriadnych udalostí a počas mimoriadnych situácií.

■ **Odporúčané formy a metódy**

**Formy:** samostatné vzdelávanie a príprava, vzdelávanie a príprava na riadenie.

**Metódy:** nácvik a cvičenie, inštruktáže, ukážky, skupinové cvičenie.

Vzdelávanie a odborná príprava budú realizované formou prednášok – výkladu a inštruktáží, prípadových štúdií na základe konkrétnych rozborov a príkladov z riešenia predošlých mimoriadnych udalostí, dištančného samostatného štúdia učebných textov a právnych noriem CO. Tento spôsob odbornej prípravy umožní účastníkom kvalitnejší príjem a spracovanie dokumentácie a postupov pre praktickú činnosť, získanie vedomostí a osvojenie si zručností starostu obce.

<b>rozsah modulu č. 1.</b>	<b>počet hodín:</b> 8	<b>z toho teória:</b>	3 hodiny
		<b>z toho prax:</b>	5 hodín

Názov odbornej témy	Teória počet hod.	Prax počet hod.	lektori a organizátori
<b>Dištančne.</b> Webová stránka. Právna úprava v oblasti krízového riadenia, krízového plánovania v systéme hospodárskej mobilizácie, civilného núdzového plánovania a civilnej ochrany. Základné pojmy. Učebné texty, testy.	Individuálne a samoštúdium <b>5 hod</b>	<b>0</b>	SVP a VTÚ KMCO lektor OÚ KR
Analýza možného vzniku mimoriadnej udalosti vo svojom územnom obvode, charakteristika možných rizík ohrozenia, východiská pre ochranu obyvateľstva. Charakteristika mimoriadnych udalostí a ich riešenie. Príprava obce na mimoriadne udalosti, súčinnosť so zložkami IZS.	<b>0,45</b>	<b>0</b>	výklad a ukážky lektor OÚ, odbor krízového riadenia lektor SVP
Organizácia a zabezpečovanie technických a prevádzkových podmienok informačného systému civilnej ochrany. Určenie základných pojmov. Systém varovania obyvateľstva obce, mesta po vzniku mimoriadnej udalosti.	<b>0,45</b>	<b>0</b>	výklad a ukážky lektor OÚ KR lektor SVP
Obec a jej úlohy pri vykonávaní a zabezpečovaní záchranných prác. Postavenie a úloha primátora mesta a starostu obce pri organizácii záchranných prác počas mimoriadnej udalosti. Organizovanie a riadenie záchranných prác.	<b>0,45</b>	<b>0</b>	lektor OÚ KR lektor SVP
Komunikačné procesy a zvláštnosti vedenia ľudí počas mimoriadnych udalostí a mimoriadnych situácií.	<b>0</b>	<b>1</b>	ukážky a výklad externí lektori
Postup starostu obce, primátora mesta po vzniku mimoriadnej udalosti, na základe zámeru, námetu, jednotlivých obsahových a časových postupov nácviku, cvičenia.	<b>0</b>	<b>3,45</b>	konzultanti OÚ KR a SVP
<b>Záverečná beseda</b>		<b>0,30</b>	vedúci odboru KR OÚ
<b>celkove počet hodín</b>	<b>1,35</b>	<b>3,45</b>	<b>Spolu: 8 hod</b>
<b>Poznámka:</b> teoretická časť: <b>písomná</b> – test v rámci dištančného vzdelávania, <b>ústna</b> – prezentácia riešenia zadaného problému počas praktickej časti odbornej prípravy.			

**Krízové riadenie – CHECKLIST**  
**Odborná príprava a vzdelávanie starostov obce, zvládnutie praktických postupov podľa osvojených základných vedomostí, záchranné práce.**  
**Skúsenosti z okresu Čadca – metodická pomôcka pre starostov obcí**

1. ZP	ZÁCHRANNÉ PRÁCE – PRAKTICKÁ METODIKA		
<b>Záchranné práce</b> – činnosti na záchranu života, zdravia osôb a záchranu majetku, ako aj na ich odsun z ohrozených alebo z postihnutých priestorov. Súčasťou záchranných prác sú činnosti na zamedzenie šírenia a pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti a vytvorenie podmienok na odstránenie následkov mimoriadnej udalosti.			
činnosť	vykoná/zabezpečí	súčinnosť	poznámka
<b>Krok 1: PREVZATIE SPRÁVY O HROZBE VZNIKU MIMORIADNEJ UDALOSTI</b>			
Prevziať správu o hrozbe vzniku mimoriadnej udalosti v dôsledku ohrozenia obyvateľstva úniku nebezpečnej látky: <ul style="list-style-type: none"> <li>• od občanov, od prepravcu, od polície, .....,</li> <li>• informovať koordinačné stredisko integrovaného záchranného systému na území,</li> <li>• overiť pravdivosť informácie, zistiť ďalšie podrobnosti.</li> </ul>	starosta	okresný úrad	
<b>Krok 2: VAROVANIE A VYROZUMENIE OBYVATEĽSTVA, VYROZUMENIE ĎALŠÍCH SUBJEKTOV</b>			
Varovanie obyvateľstva prostriedkami varovania signálom <b>VŠEOBECNÉ OHROZENIE</b> (kolísavý tón sirény v dĺžke 2 minút, alebo použitie iných prostriedkov varovania).	starosta, poverený člen KŠ	okresný úrad	
Odvysielat prostredníctvom obecného rozhlasu pripravenú informáciu pre obyvateľstvo – VZOR relácie.	starosta, poverený člen KŠ		
Vyrozumenie osád a samôt (príp. rekreačných miest) podľa stanoveného prehľadu – Plán V a V.	poverení členovia KŠ	kontaktné osoby	
Vyrozumenie školských zariadení, objektov a organizácií v katastrálnom území obce podľa osobitných prehľadov – Plán V a V.	poverení členovia KŠ	kontaktné osoby	
Spohotovenie síl a prostriedkov, určenie úloh na záchranné práce.	Starosta Poverený člen KŠ	OR HaZZ	
Uzatvorenie miesta mimoriadnej udalosti.	Starosta Poverený člen KŠ	OR HaZZ RZP	
Monitoring, nepretržité pozorovanie.	starosta poverený člen KŠ		
<b>Krok 3: ZVOLANIE KRÍZOVÉHO ŠTÁBU/ZABEZPEČENIE PRACOVISKA KRÍZOVÉHO ŠTÁBU</b>			
Podľa rozhodnutia starostu obce zvolať krízový štáb obce, príp. vybraných členov na posúdenie situácie – Aktivácia KŠO.	starosta, poverený člen KŠ	okresný úrad	
Zhodnotiť situáciu a rozdeliť úlohy.	starosta poverený štatutár	okresný úrad	
Spracovať záznam zo zasadnutia krízového štábu obce.	poverený člen KŠ		
<b>Krok 4: VYKONAŤ NEVYHNUTNÉ OPATRENIA</b>			
Vykonať opatrenia na zamedzenie vzniku paniky a prejavov nedisciplinovanosti.	Starosta Poverené osoby	Policajný zbor Poriadkové jednotky CO	
V prípade potreby poskytovať obyvateľom doplnkové informácie a pokyny.	Starosta, obsluha rozhlasu		§ 2 ods. 4 V MV 523/2006
<b>Krok 5: OSTATNÉ (PODĽA ZÁVAŽNOSTI SITUÁCIE) - MIMORIADNA SITUÁCIA, EVAKUÁCIA, NÚDZOVÉ UBYTOVANIE</b>			
Na základe situácie a v súlade s odporúčením krízového štábu vyhlásiť: MIMORIADNU SITUÁCIU.	Starosta, Poverení členovia KŠ	Vedúci organizácii	
O vyhlásení mimoriadnej situácie neodkladne informovať Okresný úrad Čadca a KS IZS.	Starosta, poverený člen KŠ	Zamestnanci v služobnej pohotovosti	Telefónne čísla
Vydať Príkaz na vykonanie záchranných prác.	starosta	Členovia KŠ	§ 2 ods. 4 V MV 523/2006

1. ZP	ZÁCHRANNÉ PRÁCE – PRAKTICKÁ METODIKA		
činnosť	vykoná/zabezpečí	súčinnosť	poznámka
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Stručná charakteristika vzniknutej mimoriadnej udalosti, jej následky a predpokladaný vývoj.</li> <li>2. Hlavné úlohy pri záchranných prácach, eliminácii následkov mimoriadnej udalosti.</li> <li>3. Úlohy síl a použitie prostriedkov určených na vykonanie záchranných, prác so spôsobom zabezpečenia ich súčinnosti v konkrétnej situácii, s určením poradia a postupu prác v čase a priestore plnenia spoločných úloh. Určenie konkrétnej zodpovednosti a termínov plnenia jednotlivých úloh.</li> <li>4. Termíny splnenia hlavných úloh a podávania informácií.</li> <li>5. Spôsob materiálne - technického zabezpečenia, finančného zabezpečenia záchranných, prác.</li> <li>6. Spôsob spojenia a odovzdávania správ, hlásení a informácií.</li> </ol>	starosta	okresný úrad	Súčinnosť s IZS
Vydať Príkaz na uvedenie síl a prostriedkov do pohotovosti.	starosta	členovia KŠ	§ 2 ods.3 V MV 523/2006
Vydať Príkaz na uvedenie síl a prostriedkov do výkonu činností ZP.	starosta	členovia KŠ	§ 2 ods. 3 V MV 523/2006
Vydať Príkaz na vytvorenie podmienok na prežitie ohrozeného alebo postihnutého obyvateľstva.	starosta	členovia KŠ	§ 2 ods. 3 V MV 523/2006
Vydať Príkaz na osobné úkony.	starosta	členovia KŠ	§ 23 zákona č. 42/1994
Vydať Príkaz na vecné plnenie.	starosta	členovia KŠ	§ 21 zákona č. 42/1994
Spolupracovať s veliteľom zásahu.	starosta	veliteľ zásahu	
Odvyslať prostredníctvom rozhlasu (inak pripravenú informáciu pre obyvateľstvo.	starosta, poverený člen KŠO		
Vyhlásiť prostredníctvom miestneho rozhlasu: EVAKUÁCIU a o jej vyhlásení bezodkladne informovať okresný úrad.	starosta, obsluha rozhlasu	okresný úrad	§ 15 ods. 1 písm. g) zákona č. 42/1994
Organizovať peší presun evakuovaných do miest ubytovania kolmo na smer vetra.	poverené osoby		
Organizovať ukrytie obyvateľstva.	poverené osoby členovia DPZ jednotky CO		
Zabezpečiť pomoc imobilným osobám, školským, sociálnym a zdravotníckym zariadeniam.	poverené osoby	vedúci škol., soc. a zdrav. zariadení	
Poskytnúť evakuovaným núdzové ubytovanie a núdzové stravovanie.	starosta, poverení členovia KŠ	vedúci organizácii	§ 5 ods. 4 zákona č. 369/1990 Zb.
Vypracovať a okresnému úradu predložiť hlásenie o ukončení evakuácie.	starosta	okresný úrad	
Organizovať hygienickú očistu osôb, zvierat budov a dopravných prostriedkov.	starosta, určení členovia KŠ	OR HaZZ	
Predkladať okresnému úradu pravidelné hlásenia o Stave a priebehu záchranných prác so stavom k 18.00 hod. a k 06.00 hod.	starosta	starosta	§ 6 ods. 1V MV č. 388/2006
<b>Krok 6: NÁSLEDNÉ OPATRENIA</b>			
Vydať Príkaz na skončenie prác na ohrozenom území alebo na území postihnutom mimoriadnou udalosťou. VZOR	starosta	členovia KŠ	
Vydať Príkaz na odvolanie subjektov podieľajúcich sa na záchranných prácach.	starosta	členovia KŠ	
Po skončení záchranných prác odvolať: MIMORIADNU SITUÁCIU. O jej odvolaní bezodkladne informovať okresný úrad.	Starosta, poverený člen KŠ	okresný úrad	
<b>POZNÁMKY:</b>			

# Živelné pohromy

## Odborná príprava a vzdelávanie starostov obce, zvládnutie základných vedomostí Záchranné práce počas živelnej pohromy – povodeň

### OBSAH, FORMY A METÓDY ODBORNEJ PRÍPRAVY A VZDELÁVANIA STAROSTOV OBCÍ A PRIMÁTOROV MIEST

**Názov vzdelávacej aktivity:** ORGANIZOVANIE, VYKONÁVANIE A ZABEZPEČOVANIE ZÁCHRANNÝCH PRÁČ V OBCI PO VZNIKU MIMORIADNEJ UDALOSTI, ŽIVELNEJ POHROMY

#### ■ Názov modulu č. 2:

**Ochrana obyvateľstva pred živelnou pohromou – povodeň.** Zásady vykonávania záchranných prác, riadenie síl a prostriedkov. Rozhodovací a riadiaci proces starostu obce, primátora mesta a krízového štábu obce, mesta

**Organizačné formy:** Vzdelávanie a príprava na riadenie na základe zámeru, námetu a plánu vykonania nácviku. Riešenie konkrétnych úloh – tréningom, praktickým nácvikom činnosti krízového štábu a povodňovej komisie.

**Cieľová skupina:** Starostovia obcí, primátori miest.

**Požadovaná odborná spôsobilosť:** kurz, alebo odborná príprava.

Základný kurz – odporúčame kurz základných vedomostí organizovaný OÚ v súčinnosti s SVP VTÚ KMCO.

#### ■ Profil starostu obce, primátora mesta

**Starosta obce, primátor mesta je:**

- štatutárny orgán v majetkovo-právnych vzťahoch obce, mesta,
- štatutárny orgán v pracovno-právnych vzťahoch zamestnancov obce, mesta,
- správny orgán v administratívno-právnych vzťahoch,
- zvoláva a vedie zasadnutia obecného, mestského zastupiteľstva a rady (ak je zriadená),
- vykonáva obecnú mestskú správu,
- zastupuje obec vo vzťahu k štátnym orgánom, právnickým a fyzickým osobám,
- zabezpečuje civilnú ochranu obyvateľstva, vypracováva Plán ochrany obyvateľstva obce, mesta v prípade vzniku mimoriadnych udalostí a počas mimoriadnych situácií.

#### ■ Odporúčané formy a metódy

**Formy:** samostatné vzdelávanie a príprava, vzdelávanie a príprava na riadenie.

**Metódy:** nácvik a cvičenie, inštruktáže, ukážky, skupinové cvičenie.

Vzdelávanie a odborná príprava budú realizované formou prednášok – výkladu a inštruktáží, prípadových štúdií na základe konkrétnych rozborov a príkladov z riešenia predošlých mimoriadnych udalostí, dištančného samostatného štúdia učebných textov a právnych noriem CO. Tento spôsob odbornej prípravy umožní účastníkom kvalitnejší príjem a spracovanie dokumentácie a postupov pre praktickú činnosť, získanie vedomostí a osvojenie si zručností starostu obce.

rozsah modulu č. 2.	počet hodín: 8	z toho teória:	3 hodiny
		z toho prax:	5 hodín

Názov odbornej témy	Teória počet hod.	Prax počet hod.	lektori a organizátori
<b>Dištančne.</b> Webová stránka. Právna úprava v oblasti krízového riadenia, krízového plánovania v systéme hospodárskej mobilizácie, civilného núdzového plánovania a civilnej ochrany. Základné pojmy.	Individuálne a samoštúdium <b>5 hod</b>	<b>0</b>	SVP a VTÚ KMCO OÚ odbor KR
Analýza možného vzniku mimoriadnej udalosti vo svojom územnom obvode, charakteristika možných rizík ohrozenia súvisiacich s povodňou, východiská pre ochranu obyvateľstva. Charakteristika mimoriadnych udalostí – povodní a ich riešenie. Príprava obce na mimoriadne udalosti – živelné pohromy, súčinnosť so zložkami IZS.	<b>0,45</b>	<b>0</b>	výklad a ukážky lektor OÚ odbor krízového riadenia lektor SVP
Organizácia a zabezpečovanie technických a prevádzkových podmienok informačného systému civilnej ochrany počas ohrozenia povodňou. Určenie základných pojmov. Systém varovania obyvateľstva obce, mesta po vzniku mimoriadnej udalosti.	<b>0,45</b>	<b>0</b>	výklad a ukážky lektor OÚ KR a ŽP lektor SVP
Ochrana obyvateľstva pred živelnými pohromami – povodňami. Úlohy obce, mesta pri zabezpečovaní záchranných prác. Postavenie a úloha primátora mesta a starostu obce pri organizácii záchranných prác počas povodne. Organizovanie a riadenie záchranných prác.	<b>0,45</b>	<b>0</b>	lektor OÚ KR lektor SVP
Komunikačné procesy a zvláštnosti vedenia ľudí počas mimoriadnych udalostí a mimoriadnych situácií.	<b>0</b>	<b>1</b>	ukážky a výklad externí lektori ŽP
Postup starostu obce, primátora mesta po vzniku mimoriadnej udalosti na základe zámeru, námetu, jednotlivých obsahových a časových postupov nácviku, cvičenia, simulácia povodne a činnosti jednotiek IZS a CO	<b>0</b>	<b>3,45</b>	OÚ KR a SVP
<b>Záverečná beseda</b>		<b>0,30</b>	vedúci odboru KR OÚ
<b>celkove počet hodín</b>	<b>1,35</b>	<b>3,45</b>	<b>Spolu: cca 8 hod</b>

# Úlohy starostu obce pri ochrane pred povodňami

## ■ Praktické skúsenosti z okresu Spišská Nová Ves

### ■ Stupne povodňovej aktivity

Stupne povodňovej aktivity charakterizujú mieru nebezpečenstva povodne, ktorá je vyjadrená určenými vodnými stavmi alebo prietokmi vo vodných tokoch a na vodných stavbách.

V povodňových plánoch sú stanovené tri stupne povodňovej aktivity, pričom III. stupeň povodňovej aktivity charakterizuje najväčšie ohrozenie povodňou.

I. stupeň povodňovej aktivity **nastáva**, ale II. a III. stupeň **sa vyhlasuje**.

Obec alebo orgán ochrany pred povodňami, ktorý vyhlásil alebo odvolal stupeň povodňovej aktivity, bezodkladne o tom informuje podľa povodňového plánu orgány ochrany pred povodňami a orgány štátnej správy, Hasičský a záchranný zbor, osoby zaradené do ochrany pred povodňami, správcu vodohospodárskych významných vodných tokov, dotknutých správcov drobných vodných tokov.

### ■ I. stupeň povodňovej aktivity nastáva

pri dosiahnutí vodného stavu alebo prietoku určeného v povodňovom pláne a pri stúpajúcej tendencii hladiny vody; spravidla je to stav, keď sa voda vylieva z koryta vodného toku a dosahuje päť hrádze pri ohrádzovanom vodnom toku; päť hrádze je prienik líca hrádze s terénom a tiež časť hrádze pri tomto prieniku.

### ■ II. stupeň povodňovej aktivity sa vyhlasuje

pri dosiahnutí vodného stavu alebo prietoku určeného v povodňovom pláne a pri stúpajúcej tendencii hladiny vody; na neohrádzovanom vodnom toku, ak hladina vody v koryte vodného toku dosiahne brehovú čiaru a má stúpajúcu tendenciu.

### ■ III. stupeň povodňovej aktivity

**Tento stupeň povodňovej aktivity sa vyhlasuje:**

- pri dosiahnutí vodného stavu alebo prietoku určeného v povodňovom pláne,
- na neohrádzovanom vodnom toku pri prietoku presahujúcom kapacitu koryta vodného toku, ak voda zaplavuje priľahlé územie a môže spôsobiť povodňové škody,
- na ohrádzovanom vodnom toku pri nižšom stave ako je vodný stav určený pre III. stupeň povodňovej aktivity, keď II. stupeň povodňovej aktivity trvá dlhší čas alebo ak začne premokať hrádza, prípadne nastanú iné závažné okolnosti, ktoré môžu spôsobiť povodňové škody,
- keď vodou unášané predmety vytvorili v koryte vodného toku, na mostoch alebo priepustoch bariéru a voda sa vylieva z koryta vodného toku a môže spôsobiť povodňové škody,
- pri chode ľadov po vodnom toku alebo vo vodnej nádrži, ak je priame nebezpečenstvo vzniku ľadovej zátarasy, ľadovej zápchy alebo ak sa zátarasa alebo zápcha už začali tvoriť a voda sa vylieva z koryta vodného toku a môže spôsobiť povodňové škody,
- pri výskyte vnútorných vôd, ak pri plnom využití kapacity čerpacej stanice a pri jej nepretržitej prevádzke voda stúpa nad maximálnu hladinu určenú manipulačným poriadkom

vodnej stavby,

- pri prívalových dažďoch extrémnej intenzity,
- pri záplave územia pod vodnou stavbou, ktorú spôsobila porucha alebo havária objektov alebo zariadení vodnej stavby.

**Ak v dôsledku vzniku a postupu povodňovej vlny hrozí nebezpečenstvo zaplavenia územia a vznik povodňových škôd, obec alebo orgán ochrany pred povodňami môže vyhlásiť ihneď III. stupeň povodňovej aktivity.**

**Starosta obce a jeho úlohy počas celého roku z hľadiska prevencie a praktickej činnosti:**

- za pomoci odborných nadriadených orgánov zabezpečuje vypracovanie úloh a opatrení ochrany pred povodňami a ich predloženie okresnému úradu, odboru životného prostredia a odboru krízového riadenia, podľa mapy povodňového ohrozenia,
- zabezpečí pracovné sily a vecné prostriedky pre prípad povodne, stará sa najmä o náležité vybavenie jednotky požiarnej ochrany a odbornej jednotky CO prostriedkami a výstrojom, vyhotovuje súpis týchto prostriedkov a zabezpečuje ich riadne uskladnenie a udržiavanie,
- dbá vo svojom územnom obvode, aby vedenia podnikov, závodov, prevádzkarní a obchodných zariadení a správcovia vodohospodárskych diel a iných objektov ohrozených povodňou vykonali opatrenia na ochranu pred povodňami podľa povodňových plánov,
- organizuje varovanie a vyzoznenie v rámci informačného systému CO, hlásnu službu, najmä pre obyvateľstvo obce pred nebezpečenstvom povodne (miestnym rozhlasom, obecnou sirénou, alebo mobilným varovným systémom prostredníctvom zvukových signálov),
- včasné výstrahy pred povodňami, informácie o povodniach a predpovede sú mimoriadne dôležité, aby sa včas mohli rozpoznať očakávané nebezpečné situácie. Preto starosta s miestnou povodňovou komisiou pri záchranných prácach využíva časový interval od informácie a predpovede o mozgnej povodni alebo od začiatku povodne, po dosiahnutie kritickej úrovne povodne, s cieľom prevencie alebo zníženia strát na životoch a škodách. Využíva súčasný systém predpovedí povodní pre prípad možného ohrozenia. Pri znižovaní rizika poškodenia zdravia a majetku, zníženia rozsahu povodní v spolupráci s vlastníkom a správcom toku dbá, aby sa zdokonaľoval výstražný systém, s cieľom jeho efektívneho využívania. V zmysle opatrení na ochranu pred povodňami žiada, aby predpovedné systémy hydrologických a meteorologických služieb poskytovali informácie každej lokalite a teritóriu, ktoré by mohli byť zasiahnuté povodňou, kritickou vodnou hladinou, alebo pohybmi ľadu,
- odvoláva a vyhlasuje mimoriadnu situáciu (spolu s vlastníkom toku vyhlasuje stupne povodňovej aktivity) na území obce, pre tieto úlohy vydáva všeobecne záväzné nariadenie,
- organizuje riadenie a vykonávanie záchranných prác v čase nebezpečenstva povodne, počas povodne, v prípade nevyhnutnej potreby vyžaduje od organizácií a občanov plnenie všeobecných povinností pri ochrane pred povodňami,

- zabezpečuje evakuáciu, dočasné ubytovanie a stravovanie evakuovaného obyvateľstva a podľa možností ochranu jeho majetku, alebo aj návrat evakuovaného obyvateľstva, zabezpečuje nevyhnutnú hygienickú a zdravotnú starostlivosť,
- zabezpečuje ubytovanie a stravovanie osôb nasadených na záchranné práce mimo ich domova,
- zabezpečuje poskytnutie pomoci správcovi vodných tokov, správcovi (vlastníkom, užívateľom) vodohospodárskych diel a iných objektov na vodných tokoch a pri zabezpečovacích prácach v čase nebezpečenstva povodne, ak na tieto práce nestačia ich vlastné sily a prostriedky a ak obec týmto, na základe zmluvy so správcovi vodného toku, disponuje,
- zabezpečuje poskytnutie pomoci susedným obciam pri výkone záchranných prác v čase nebezpečenstva povodne, ak na tieto práce nestačia ich vlastné sily a prostriedky,
- vykonáva systematické preventívne opatrenia zamerané na vyriešenie odtokových pomerov v obci, vrátane opatrení na zabezpečenie dostatočnej prietochnosti vodných tokov, opatrenia na zabezpečenie prípustného rizika,
- v súčinnosti so správcovi vodného toku vykonáva povodňové prehliadky, spolu so správcovi vodného toku zabráňuje narušovaniu absorpčnej kapacity pôdy a jej erózii prostredníctvom rozširovania lesnej populácie,
- vedie záznamy v povodňovom denníku, neodkladne podáva informácie o povodňovej situácii okresnej povodňovej komisii,
- pravidelne, spoločne so zainteresovanými orgánmi, hodnotí dlhodobé plány protipovodňovej prevencie a ochrany, ktorá sa týka povodia, vodného toku na oboch brehoch rieky, ako aj daného miestneho vodného systému,
- zúčastňuje sa školení, aby mal prehľad o využívaní pôdy a stavebných plánov z hľadiska nebezpečenstva povodní, aby bol schopný iniciovať a podnikať opatrenia na vsiaknutie

daždovej vody v zastavaných oblastiach, aby bol schopný poskytovať informácie o povodňových nebezpečenstvách, hlavne v chránených oblastiach, aby bol schopný navrhovať a pravidelne aktualizovať povodňové výstražné a akčné plány pre riziká vyplývajúce z povodní a ľadu,

- na základe povodňového plánu organizuje prípravu a spoločné cvičenia štábu CO obce s HaZZ na zvládnutie povodňových situácií, dbá, aby na praktických prípravách boli precvičené procedúry vzájomnej pomoci v kritických situáciách, vrátane zapojenia odborných jednotiek CO a štábu CO obce,
- informuje občanov o povodniach s cieľom, aby obmedzili využívanie pôd na priemyselné, poľnohospodárske, turistické a súkromné účely v oblastiach, kde hrozí riziko zaplavenia, za účelom zníženia potenciálnych škôd a informácie o týchto obmedzeniach starosta odovzdáva dostupnou formou,
- poskytuje informácie o vyhodnotení rizík v takej forme, aby boli pochopiteľné a ľahko zrozumiteľné, napríklad, poskytnutím povodňových máp. Podporuje verejnosť a občanov, aby podnikali vlastné opatrenia na ochranu svojho pozemku pred povodňou.

Starosta informuje verejnosť o tom, ako sa správať počas povodne. Dohliada na plnenie opatrení pri zabránení znečisteniu vodného toku v obci a prieniku možných odpadov s nebezpečnými látkami do vodných zdrojov, nádrží a tokov. Kontroluje, spoločne s predstaviteľmi samosprávy a štátnej správy, dodržiavanie ekologických opatrení, kanalizáciu, čističky vody a žumpy. Táto úloha vyžaduje, aby predpovede a súvisiace informácie o možnosti vzniku mimoriadnej udalosti POVODŇOU boli ľahko dostupné a zverejnené prostredníctvom informačného systému v reálnom čase. K tomu cieľu je potrebné využiť **Občianske informačné stredisko a občianske informačné centrum v obci, miestnu televíziu a rozhlas.**





# Ohrozenie obyvateľstva nebezpečnými látkami

Metodický postup starostu obce a krízového štábu pri zabezpečovaní odbornej prípravy a vzdelávania v súčinnosti s odborom krízového riadenia OÚ a SVP pri ohrození nebezpečnými látkami.

## OBSAH, FORMY A METÓDY ODBORNEJ PRÍPRAVY A VZDELÁVANIA STAROSTOV OBCÍ A PRIMÁTOROV MIEST

**Názov vzdelávacej aktivity:** ORGANIZOVANIE, VYKONÁVANIE A ZABEZPEČOVANIE ZÁCHRANNÝCH PRÁČ V OBCI PO VZNIKU MIMORIADNEJ UDALOSTI S OHROZENÍM NEBEZPEČNÝMI LÁTKAMI

### ■ Názov modulu č. 3:

**Ochrana obyvateľstva pred účinkami nebezpečných látok:** Zásady vykonávania záchranných prác, riadenie síl a prostriedkov. Rozhodovací a riadiaci proces starostu obce, primátora mesta a krízového štábu obce, mesta.

**Organizačné formy:** Vzdelávanie a príprava na riadenie na základe zámeru, námetu a plánu vykonania nácviu. Riešenie konkrétnych úloh tréningom.

**Cieľová skupina:** Starostovia obcí.

**Požadovaná odborná spôsobilosť:** kurz, alebo odborná príprava. Základný kurz – odporúčame kurz základných vedomostí organizovaný OÚ v súčinnosti s SVP VTÚ KMCO.

### ■ Profil starostu obce, primátora mesta:

- je štatutárny orgán v majetkovo-právnych vzťahoch obce, mesta,
- je štatutárny orgán v pracovno-právnych vzťahoch zamestnancov obce, mesta,
- je správny orgán v administratívno-právnych vzťahoch,
- zvoláva a vedie zasadnutia obecného, mestského zastupiteľstva a rady (ak je zriadená),
- vykonáva obecnú mestskú správu,
- zastupuje obec vo vzťahu k štátnym orgánom, právnickým a fyzickým osobám,
- zabezpečuje civilnú ochranu obyvateľstva, vypracováva Plán ochrany obyvateľstva obce, mesta v prípade vzniku mimoriadnych udalostí a počas mimoriadnych situácií.

**Odporúčané formy a metódy:** **Formy:** samostatné vzdelávanie a príprava, vzdelávanie a príprava na riadenie. **Metódy:** nácviu a cvičenie, inštruktáže, ukážky, skupinové cvičenie.

Vzdelávanie a odborná príprava budú realizované formou prednášok – výkladu a inštruktáží, prípadových štúdií na základe konkrétnych rozborov a príkladov z riešenia predošlých mimoriadnych udalostí, dištančného samostatného štúdia učebných textov a právnych noriem CO. Tento spôsob odbornej prípravy umožní účastníkom kvalitnejší príjem a spracovanie dokumentácie a postupov pre praktickú činnosť, získanie vedomostí a osvojenie si zručností starostu obce.

<b>rozsah modulu č. 3.</b>	<b>počet hodín:</b> 8	<b>z toho teória:</b> 3 hodiny	<b>z toho prax:</b> 5 hodín
----------------------------	-----------------------	--------------------------------	-----------------------------

**Odborný garant:** vedúci odboru krízového riadenia okresného úradu v spolupráci s vedúcim SVP príslušného kraja (Nitra, Slovenská Ľupča, Spišská Nová Ves).

**Lektor:** lektori strediska prípravy OÚ, externí lektori, lektori strediska vzdelávania a prípravy príslušného kraja (VTÚ KMCO).

Názov odbornej témy	Teória počet hod.	Prax počet hod.	lektori a organizátori
<b>Dištančne.</b> Webová stránka. Právna úprava v oblasti krízového riadenia, krízového plánovania v systéme hospodárskej mobilizácie, civilného núdzového plánovania a civilnej ochrany. Základné pojmy.	Individuálne a samoštúdium <b>5 hod</b>	<b>0</b>	SVP a VTÚ KMCO OÚ odbor KR
Analýza možného vzniku MU vo svojom územnom obvode, charakteristika možných rizík ohrozenia súvisiacich s povodňou, východiská pre ochranu obyvateľstva. Charakteristika MÚ s únikom nebezpečnej látky a ich riešenie. Príprava obce na mimoriadne udalosti, súčinnosť so zložkami IZS.	<b>0,45</b>	<b>0</b>	výklad a ukážky lektor OÚ odbor krízového riadenia lektor SVP
Organizácia a zabezpečovanie technických a prevádzkových podmienok informačného systému civilnej ochrany počas ohrozenia nebezpečnými látkami. Určenie základných pojmov. Systém varovania obyvateľstva obce, mesta po vzniku mimoriadnej udalosti.	<b>0,45</b>	<b>0</b>	výklad a ukážky lektor OÚ KR lektor SVP
Ochrana obyvateľstva pred účinkami nebezpečných látok. Podiel obce na vykonávaní a zabezpečovaní záchranných prác a režimových opatrení. Evakuácia a ukrytie. Prostriedky individuálnej ochrany. Postavenie a úloha primátora mesta a starostu obce pri organizácii záchranných prác počas ohrozenia nebezpečnými látkami. Organizovanie a riadenie záchranných prác, zabezpečovanie režimových opatrení.	<b>0,45</b>	<b>0</b>	lektor odboru KR OÚ lektor SVP
Komunikačné procesy a zvláštnosti vedenia ľudí počas mimoriadnych udalostí a mimoriadnych situácií s nebezpečnými látkami.	<b>0</b>	<b>1</b>	ukážky a výklad externí lektori ŽP
Postup starostu obce po vzniku mimoriadnej udalosti s ohrozením únikom nebezpečných látok na základe zámeru, námetu, jednotlivých obsahových a časových postupov nácviu, cvičenia.	<b>0</b>	<b>3,45</b>	Organizátori OÚ KR a SVP
<b>Záverečná beseda</b>		<b>0,30</b>	vedúci odboru KR OÚ
<b>celkove počet hodín</b>	<b>1,35</b>	<b>3,45</b>	<b>Spolu: 8 hod</b>

# Evakuácia a ukrytie

Starosta obce zabezpečuje úlohy podľa vyhlášky Ministerstva vnútra SR č. 328/2012 Z. z. o zabezpečovaní evakuácie v znení neskorších predpisov, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o evakuácii.

## ■ Vyhlásenie evakuácie v obci a úlohy starostu

Evakuácia sa vyhlasuje spravidla po vyhlásení mimoriadnej situácie prostredníctvom hromadných informačných prostriedkov a odvolá sa, ak pominul dôvod, pre ktorý bola vyhlásená.

## ■ Evakuačné opatrenia, ktoré prijíma obec pri dlhodobej evakuácii sú nasledovné:

- a. určenie
  1. vyzozumenia a pohotovosti evakuačnej komisie a evakuačného zariadenia,
  2. vyhlásenia evakuácie,
  3. počtu evakuantov,
  4. síl a prostriedkov na zabezpečenie evakuácie,
  5. materiálneho a technického zabezpečenia evakuácie,
  6. spôsobu a organizácie presunu evakuantov,
  7. evakuačných trás,

### VYHLÁSENIE EVAKUÁCIE

Obec ..... na základe vzniku mimoriadnej udalosti .....  
 (druh a stručný opis mimoriadnej udalosti) vyhlasuje na území obce (časti obce) .....  
 evakuáciu, ktorá sa začne (dátum) ..... o ..... hodine po evakuačnej trase .....

Evakuácia bola vyhlásená (dátum) ..... o ..... hodine.

(meno, priezvisko, podpis starostu obce a odtlačok úradnej pečiatky obce)

#### Poznámka:

*Vyhlásenie evakuácie môže obsahovať aj:*

- a) časové obmedzenie pobytu osôb na ohrozenom území,
- b) spôsob vykonania evakuácie,
- c) pokyny týkajúce sa hmotnosti, obsahu, označenia a spôsobu prepravy batožiny,
- d) rozmiestnenie a činnosť evakuačných zariadení,
- e) iné dôležité informácie pre ohrozené obyvateľstvo.

## ■ Hmotnosť batožiny a jej odporúčaný obsah

- a. Hmotnosť batožiny môže byť najviac:
  1. 25 kg u dospelaj osoby,
  2. 15 kg u dieťaťa,
- b. Odporúčaný obsah batožiny:
  1. osobné doklady, peniaze a iné cennosti,
  2. lieky a nevyhnutné zdravotnícke pomôcky,
  3. základné potraviny a pitná voda na dva až tri dni,
  4. predmety osobnej hygieny,
  5. vrecková lampka,
  6. prikrývka alebo spací vak,
  7. náhradná osobná bielizeň, náhradný odev, náhradná obuv a nepremokavý plášť,
  8. ďalšie nevyhnutné osobné veci.

## ■ Evakuácia v obci môže byť vykonávaná nasledovne:

- krátkodobá evakuácia s možným návratom evakuantov do 72 hodín,
- dlhodobá evakuácia s možným návratom evakuantov po 72 hodinách.

Časový rozsah evakuácie sa určí starostom po konzultácii s členmi krízového štábu, pri vyhlásení evakuácie, ak je to možné vzhľadom na rozsah a následky mimoriadnej udalosti.

Samovoľná evakuácia sa rieši bezodkladne usmerňovaním neorganizovaného opúšťania ohrozeného územia, spresňovaním evakuačných trás a zamedzením prístupu obyvateľstva na ohrozené územie.

8. prípravy obyvateľstva, evakuačných komisií a jednotiek civilnej ochrany na činnosť evakuačného zariadenia.

## b. odborné zabezpečenie evakuácie

starosta obce s evakuačnou komisiou zabezpečuje poriadkové a bezpečnostné, dopravné, zdravotnícke, zásobovacie a veterinárne zabezpečenie evakuácie.

Pri krátkodobej evakuácii sa rozsah evakuačných opatrení určuje podľa rozsahu a následkov mimoriadnej udalosti.

Okrem evakuačných opatrení možno zabezpečiť ochranu evakuantov ukrytím a použitím prostriedkov individuálnej ochrany.

## ■ Obyvateľstvo sa na účel plánovania a zabezpečovania evakuácie člení na tieto skupiny:

1. deti materskej školy, žiaci základnej školy, žiaci strednej školy, ako aj deti a žiaci školského zariadenia,
2. matky a iné oprávnené osoby v domácnosti s deťmi,
3. osoby umiestnené v zdravotníckom zariadení, zariadení sociálnych služieb a v zariadení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately,
4. osoby so zdravotným postihnutím v domácnosti s rodinným príslušníkom alebo s osobou, ktorá osobe so zdravotným postihnutím poskytuje pomoc,
5. ostatné obyvateľstvo.

Pri evakuácii možno časovo uprednostniť obyvateľstvo

podľa zdravotného stavu. Evakuácia obyvateľstva sa vykonáva osobným dopravným prostriedkom; ak to nie je možné alebo účelné, peši.

**Evakuačné zariadenia**

Evakuačné zariadenia sú evakuačné zberné miesto, evakuačné stredisko, stanica nástupu, stanica výstupu, regulačné stanovište, kontrolné stanovište a miesto núdzového ubytovania evakuantov miesto ubytovania.

**Evakuácia zvierat v obci**

Evakuácia zvierat sa plánuje a vykonáva najmä na záchranu plemenných zvierat a iných cenných zvierat. Evakuácia zvierat sa vykonáva presunom zvierat z miesta chovu do miesta určenia, okrem spoločenských zvierat, ktoré sa evakuujú spolu s obyvateľstvom.

Evakuácia zvierat a vyvezenie krmív sa plánuje a vykonáva po konzultácii s veterinárnymi odborníkmi.

**Evakuácia vecí**

Evakuácia vecí sa plánuje a vykonáva na ochranu hnutelých národných kultúrnych pamiatok, zbierkových predmetov, historických knižničných dokumentov, historických knižničných fondov, archívnych dokumentov, hnutelých technických zariadení a ďalších materiálnych hodnôt.

Evakuácia vecí sa vykonáva po evakuácii obyvateľstva, ak to dovoľujú rozsah a následky mimoriadnej udalosti. Ak nie je možné alebo účelné vykonať evakuáciu vecí, uložia sa v neohrozenom priestore objektu ich trvalého uloženia.

Evakuácia vecí sa vykonáva z miesta ich uloženia do miesta určenia. Ak je to možné, na evakuáciu vecí sa použije špeciálne upravený dopravný prostriedok.

**Evakuačná komisia**

Primátor mesta a starosta obce môžu zriadiť evakuačnú komisiu ako svoj odborný poradný orgán.

Štatút evakuačnej komisie obsahuje najmä zloženie evakuačnej komisie, jej úlohy a čas uvedenia do pohotovosti.

**Dôležité je premyslenie a vykonávanie poriadkového a bezpečnostného zabezpečovania evakuácie, kde treba dbať na:**

- uzatvorenie ohrozeného územia, z ktorého sa vykonáva evakuácia,

- usmerňovanie dopravy na evakuačnej trase,
- zabezpečovanie poriadku v ohrozenom území a v evakuačnom zariadení,
- kontrolu vstupu a vjazdu na ohrozené územie.

**Pri dopravnom zabezpečení** evakuácie plánuje starosta obce prípravu a prepravu evakuantov, zvierat a vecí mimo ohrozeného územia. Pristavenie cestných dopravných prostriedkov sa organizuje podľa harmonogramu evakuačnej prepravy a v závislosti od počtu evakuantov, batožiny, druhu evakuovaných zvierat a ich počtu, množstva prepravovaných vecí, predpokladaného počtu dopravných prostriedkov a dĺžky evakuačných trás.

**Zdravotnícke zabezpečenie** evakuácie v obci, zahŕňa poskytovanie neodkladnej zdravotnej starostlivosti evakuantov ohrozenom území a na evakuačnej trase, ako aj poskytovanie zdravotnej starostlivosti, neodkladnej zdravotnej starostlivosti a vykonávanie protiepidemiologických a hygienických opatrení v mieste ubytovania.

**Pri zásobovacom zabezpečovaní** evakuačných opatrení, evakuácie, pripravujeme podmienky pre núdzové zásobovanie evakuantov najmä základnými potravinami, pitnou vodou a ošatením. Núdzové zásobovanie sa poskytuje na evakuačnej trase a v evakuačnom zariadení. Evakuantom možno zabezpečiť vybrané položky pohotovostných zásob.

**Veterinárne zabezpečenie** evakuácie v obci zahŕňa opatrenia na určenie spôsobilosti zvieratá na evakuáciu a zabránenie vzniku choroby zvieratá. Vyšetrenie zdravotného stavu zvieratá sa vykonáva pred evakuáciou.

**Pri evakuácii v obci sa postupuje podľa plánu evakuácie,** ktorý sa aktualizuje k 31. decembru kalendárneho roka alebo bezodkladne, ak ide o podstatnú zmenu, ktorá sa týka najmä predpokladaného počtu evakuantov, evakuačnej trasy a zloženia evakuačnej komisie; o aktualizácii sa vykoná záznam. V pláne počítame aj s takými faktormi napr. po jej vyhlásení ako napríklad časové obmedzenie pobytu osôb na ohrozenom území, spôsob vykonania evakuácie, prípravy pokynov týkajúcich sa hmotnosti, obsahu, označenia a spôsobu prepravy batožiny, rozmiestnenie a činnosť evakuačných zariadení, prípravy iných dôležitých informácií pre ohrozené obyvateľstvo.



## Hlavné zásady riešenia ukrytia obyvateľstva

Koncepcia riešenia kolektívnej ochrany obyvateľstva, zamestnancov právnických osôb a fyzických osôb vychádza z Analýzy územia okresu a platných právnych noriem.

### ■ Hlavné zásady riešenia ukrytia obyvateľstva sú tieto:

- riešiť ukrytie 100% plánovaného počtu obyvateľstva,
- ochranné stavby a úkryty navrhovať do miest najväčšieho sústredenia osôb, ktorým treba zabezpečiť ukrytie v dochádzkovej vzdialenosti maximálne do 500 metrov,
- na území obce podľa zdrojov ohrozenia a možných vplyvov nebezpečných látok na životy, zdravie a majetok obyvateľstva, zabezpečiť ukrytie v jednoduchých úkrytoch budovaných svojpomocne pre 100% počtu dospelého obyvateľstva, zvýšeného alebo zníženého v dôsledku migrácie, alebo evakuácie doplnkovou formou do 100% počtu obyvateľstva. V stavbách cestovného ruchu s kapacitou nad 50 osôb riešiť ukrytie formou plynostesného úkrytu,
- jednoduché úkryty budované svojpomocne riešiť úpravou vhodných priestorov v už existujúcich stavbách podľa spracovaného **PLÁNU UKRYTIA** v čase vojny a vojnového stavu na pokyn samosprávy,
- právnické osoby a fyzické osoby ukrytie svojich zamestnancov riešia vo vlastných zariadeniach,

- zariadenia civilnej ochrany plánovať s ohľadom na potrebu územného obvodu.

Ukrytie obyvateľstva v obci sa plánuje podľa analýzy územia a zdrojov ohrozenia. Podľa tohto, aké ohrozenie je reálne, či obec je alebo nie je na území ohrozenom jadrovým zariadením, alebo je ohrozovaná nebezpečnými látkami. Podľa toho sa spresňuje textová časť plánu ukrytia. Väčšinou je v obciach ukrytie zabezpečované jednoduchými, úkrytmi budovanými svojpomocne.

### ■ Hlavné úlohy pri ochrane obyvateľstva ukrytím starosta obce a krízový štáb posudzujú nasledovne:

1. Určenie spôsobu zabezpečenia ukrytia obyvateľstva. Prehľad o stave zabezpečenia ukrytia obyvateľstva v obci.
2. Rozpočet a materiálne zabezpečenie ukrytia obyvateľstva.
3. Postup prác pri spohotovení ochranných stavieb.
4. Zabezpečenie pôvodného účelového určenia ochranných stavieb.
5. Úkrytové družstvá a jednotky CO pre zabezpečovanie ukrytia v obci.
6. Grafická časť plánu ukrytia – mapa obce s rozmiestnením stavieb, ich kapacity a odolnosť.

## Vzdelávanie a odborná príprava krízového štábu, komisií, štábov a jednotiek civilnej ochrany, záchranných jednotiek na území obce a poslancov

Starosta obce a primátor mesta plánuje prípravu štábu civilnej ochrany, odborných jednotiek zriadených pre potrebu obce. Obec v spolupráci s odborom krízového riadenia OÚ vykonáva prípravu svojich jednotiek.

Vlastnú odbornú prípravu vykonáva právnická osoba a fyzická osoba – podnikateľ.

Prípravu štábov a odborných jednotiek plánuje obec na kalendárny rok; obsahom plánu sú ciele, tematika, rozsah a me-





toдика prípravy štábov a odborných jednotiek. Ak nemá dostatočné personálne, materiálne a priestorové možnosti, môže obec po dohode s okresným úradom (odborom krízového riadenia) organizovať prípravu štábov a odborných jednotiek v stredisku prípravy.

Prípravu štábov a odborných jednotiek starosta obce zabezpečuje cieľavedome a sústavne, ako proces teoretického a diferencovaného špeciálneho školenia a praktického výcviku jednotiek civilnej ochrany na plnenie úloh a opatrení civilnej ochrany.

Prípravu obyvateľstva na sebaochranu a vzájomnú pomoc starosta zabezpečuje za pomoci odborne spôsobilých osôb a externých lektorov, konzultantov a organizátorov. Sústavne vykonáva preventívno-výchovnú a propagačnú činnosť, teoretické školenia a praktický výcvik, ktoré majú umožniť fyzickým osobám získať nevyhnutne potrebné vedomosti, zručnosti a návyky na sebaochranu a pomoc iným v núdzi.

Prípravu na poskytovanie prvej pomoci uskutočňuje za pomoci SČK, zdravotníckych jednotiek, súťaží, ukážok a inštruktáží ako cieľavedomý a sústavný proces teoretického školenia a praktického nácviku jednotiek civilnej ochrany a obyvateľstva. Je zameraná na zvládnutie súboru jednoduchých a účelných opatrení, ktoré slúžia na bezprostrednú pomoc pri ohrození života alebo zdravia v prípade mimoriadnej udalosti.

Na propagáciu cieľov civilnej ochrany využíva aj organizovanie Súťaží mladý záchranár civilnej ochrany na základnej škole v obci, ako aj výtvarnej súťaže Civilná ochrana očami detí.

#### ■ Starosta obce s odborne spôsobilou osobou za pomoci okresného úradu pripravuje:

**Základný stupeň** prípravy štábov a odborných jednotiek, ktorý obsahuje základné teoretické vedomosti a praktické skúsenosti, zručnosti a návyky potrebné na zabezpečenie plnenia úloh a opatrení civilnej ochrany vrátane sebaochrany a poskytovania prvej pomoci a pomoci iným v núdzi.

**Špecializovanú prípravu** štábov a odborných jednotiek, ktorá obsahuje odborné teoretické vedomosti a praktické skúsenosti, zručnosti a návyky potrebné na zabezpečenie plnenia úloh a opatrení civilnej ochrany, vrátane sebaochrany a poskytovania prvej pomoci a pomoci iným v núdzi.

**Prípravu štábov a odborných jednotiek** zriadených pre potrebu územia obce zabezpečuje starosta v rozsahu 4–8 hodín ročne, právnickej osoby a fyzickej osoby – podnikateľa v rozsahu 4 až 8 hodín ročne.

Na zdokonalenie prípravy štábov a odborných jednotiek sa raz za rok, po absolvovaní základného stupňa prípravy, vykonáva nácvik v trvaní 4 až 6 hodín alebo cvičenie v trvaní 8 až 16 hodín. Tento počet hodín sa započítava do rozsahu prípravy štábov a odborných jednotiek za kalendárny rok. Témy nácvikov alebo cvičení sa určujú v plánovacom dokumente pre obec, právnickej osoby a fyzickej osoby – podnikateľa, ktorý vydáva okresný úrad.

#### ■ Hlavnými formami prípravy obyvateľstva na sebaochranu a vzájomnú pomoc, ktoré obec vykonáva s pomocou osôb s odbornou spôsobilosťou a za pomoci odborov krízového riadenia OÚ sú:

- informačná a poradenská služba, ktorú poskytuje stredisko prípravy, stredisko vzdelávania, verejnoprávne inštitúcie s humanitárnym poslaním, okresný úrad, samosprávny kraj, obec, iná právnická osoba a fyzická osoba – podnikateľ, osoba s odbornou spôsobilosťou na vykonávanie vzdelávania v CO,
- programy a relácie vysielať v rozhlase a televízii pripravované subjektmi, ktoré riadia a organizujú, zabezpečujú a vykonávajú prípravu štábov a odborných jednotiek, alebo ktoré svojou podnikateľskou činnosťou môžu ohroziť život, zdravie alebo majetok svojich zamestnancov a osôb prezatých do starostlivosti,
- edičná a publikačná činnosť uskutočňovaná vydávaním

odborných publikácií, brožúr, skladačiek, plagátov, letákov, článkov v denníkoch a časopisoch s tematikou civilnej ochrany. Táto činnosť je vykonávaná subjektmi, ktoré riadia, organizujú a zabezpečujú prípravu štábov a odborných jednotiek, alebo ktoré svojou podnikateľskou činnosťou môžu ohroziť život, zdravie alebo majetok svojich zamestnancov a osôb prevzatých do starostlivosti,

- preventívno-výchovná a propagačná činnosť vykonávaná na podujatiach s tematikou civilnej ochrany, ktorými sú najmä cvičenia, súťaže, výstavy a exkurzie, teoretické školenia a praktický výcvik riadené a organizované okresným úradom, samosprávnym krajom, a to diferencovane na základe kategorizácie územia z hľadiska zdrojov ohrozenia, alebo zabezpečované obcou v spolupráci s verejnoprávnymi inštitúciami s humanitárnym poslaním,
- zverejňovanie informácií v elektronickej forme subjektmi, ktoré riadia a vykonávajú prípravu obyvateľstva na seba ochranu a vzájomnú pomoc, alebo ktoré svojou podnikateľskou činnosťou môžu ohroziť život, zdravie a majetok svojich zamestnancov alebo iných osôb.

K tomu využíva revue Civilná ochrana, webovú stránku Ministerstva vnútra SR, obecnú televíziu s 30 minútovým programom: Čo má každý vedieť v prípade ohrozenia.

### Legislatíva:

#### Ústavné zákony:

- [1] Ústava Slovenskej republiky – Ústavný zákon č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov,
- [2] Ústavný zákon č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov.

#### Zákony:

- [3] Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov.
- [4] Zákon č. 129/2002 Z. z. o integrovanom záchrannom systéme v znení neskorších predpisov.
- [5] Zákon č. 387/2002 Z. z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu v znení neskorších predpisov.
- [6] Zákon č. 319/2002 Z. z. o obrane Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.
- [7] Zákon č. 570/2005 Z. z. o brannej povinnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
- [8] Zákon č. 414/2002 Z. z. o hospodárskej mobilizácii a o zmene zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 274/1993 Z. z. o vymedzení pôsobnosti orgánov vo veciach ochrany spotrebiteľa v znení neskorších predpisov.
- [9] Zákon č. 82/1994 Z. z. o štátnych hmotných rezervách v znení neskorších predpisov.
- [10] Zákon č. 261/2002 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- [11] Zákon č. 541/2004 Z. z. o mierovom využívaní jadrovej energie (atómový zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- [12] Zákon č. 7/2011 Z. z. o ochrane pred povodňami v znení neskorších predpisov.

- [13] Zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov.

#### Vyhlášky:

- [14] Vyhláška Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 328/2012 Z. z. o zabezpečovaní evakuácie v znení neskorších predpisov.
- [15] Vyhláška Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 388/2006 Z. z. o podrobnostiach na zabezpečovanie technických a prevádzkových podmienok informačného systému civilnej ochrany v znení neskorších predpisov.
- [16] Vyhláška Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 533/2006 Z. z. o podrobnostiach o ochrane obyvateľstva pred účinkami nebezpečných látok v znení neskorších predpisov.
- [17] Vyhláška Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 523/2006 Z. z. o podrobnostiach na zabezpečenie záchranných prác a organizovania jednotiek civilnej ochrany v znení neskorších predpisov.
- [18] Vyhláška Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 303/1996 Z. z. na zabezpečovanie prípravy na civilnú ochranu v znení neskorších predpisov.
- [19] Vyhláška Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky č. 98/2003 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o výdavkoch na hospodársku mobilizáciu z prostriedkov štátneho rozpočtu.
- [20] Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 259/2005 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o zásobovaní vodou na obdobie krízovej situácie.
- [21] Vyhláška Ministerstva životného prostredia SR č. 453/2000 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia stavebného zákona.
- [22] Vyhláška MŽP SR č. 55/2001 Z. z. o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii.
- [23] Vyhláška č. 251/2010 Ministerstva životného prostredia SR zo 17. mája 2010, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o vyhodnocovaní výdavkov na povodňové zabezpečovacie práce, povodňové záchranné práce a povodňových škôd.
- [24] Vyhláška č. 252/2010, MŽP SR zo 17. mája 2010, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o predkladaní priebežných správ o povodňovej situácii a súhrnných správ o priebehu povodní, ich následkoch a vykonaných opatreniach.
- [25] Vyhláška č. 313/2010 MŽP SR z 22. júna 2010, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o predbežnom hodnotení povodňového rizika.
- [26] Vyhláška č. 261/2010, MŽP SR z 28. mája 2010, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o obsahu povodňových plánov a postup ich schvaľovania a o jeho prehodnocovaní a aktualizovaní.
- [27] Vyhláška č. 204/2010 z 28. apríla 2010, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o vykonávaní predpovednej povodňovej služby.
- [28] Vyhláška č. 261/2010, MŽP SR z 28. mája 2010, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o obsahu povodňových plánov a postup ich schvaľovania a o jeho prehodnocovaní a aktualizovaní.
- [29] Vyhláška č. 204/2010 z 28. apríla 2010, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o vykonávaní predpovednej povodňovej služby.

# Dôležité kontakty

## Dôležité kontakty

### Sekcia krízového riadenia Ministerstva vnútra Slovenskej republiky

Drieňová 22, 826 04 Bratislava

Telefón: Stála služba: 02/434 11 190

www.minv.sk (na hlavnej stránke ministerstva vnútra kliknete na oblasť krízové riadenie)

### Vzdelávací a technický ústav krízového manažmentu a civilnej ochrany

Príboj 559, 976 13 Slovenská Ľupča

Telefón: 048/70 84, 418 73 71

vzdelavanie@uco.sk

### Stredisko vzdelávania a prípravy v Nitre

Telefón: 037/653 39 21

jozef.kubik@minv.sk

### Stredisko vzdelávania a prípravy v Spišskej Novej Vsi

Telefón 053/446 11 24, 429 88 04

lubomir.betus@minv.sk

### Kontrolné chemické laboratórium civilnej ochrany Slovenská Ľupča

Telefón: 048/418 70 93

### Kontrolné chemické laboratórium civilnej ochrany Jasov

Telefón: 055/466 43 41

### Kontrolné chemické laboratórium civilnej ochrany Nitra

Telefón: 037/733 58 01

### Logistická základňa pre krízové situácie Rišňovce

Telefón: 037/7828104, hzrisnovce@uco.sk

### Logistická základňa pre krízové situácie Vajnory

Telefón: 02/43711004, antonia.valachova@uco.sk

### Logistická základňa pre krízové situácie Malý Šariš

Telefón: 051/7715513, hzmsaris@uco.sk

### Logistická základňa pre krízové situácie Čačín

Telefón: 048/4192292, mzcacin@uco.sk

## OBJEDNÁVKA

Objednávam(e) si na rok 2014 ..... ks z každého čísla periodika CIVILNÁ OCHRANA, revue pre civilnú ochranu obyvateľstva. Revue posielajte na adresu: (presná adresa vrátane PSČ)

.....

Ročné predplatné 7,80 € zaplatím(e) po výzve distribútora faktúrou.

Objednávku vybavuje: (meno, presná adresa vrátane PSČ, telefón, fax, e-mail)

.....

Názov peňažného ústavu:

.....

Číslo bankového účtu ..... IČO..... DIČ (DRČ) .....

.....

Dátum, pečiatka, podpis

.....

### Objednávku posielajte na adresu:

Vzdelávací a technický ústav krízového manažmentu a civilnej ochrany

p. Soňa Mačkovičová

Príboj 559

976 31 Slovenská Ľupča

Telefón: 048/418 7371 klapka 259, e-mail: mackovicova@uco.sk

